

Tullin vastuullisuusraportti 2022

Sisällysluettelo

1	Pääjohtajan katsaus	3
2	Vastuullisuuden kehittäminen ja johtaminen Tullissa	4
2.1	Strategia vastuullisuuden kehittämisen suuntaajana.....	5
2.2	Vastuullisuusraportti tekee näkyväksi vastuullisuustekojemme vaikutukset	6
3	Tulli turvaa ja palvelee – positiiviset vaikutuksemme kestävän kehityksen tavoitteisiin.....	8
3.1	Teko 1: Sujuvoitamme rajat ylittävää tavaraliikennettä ja tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä.....	11
3.1.1	Sujuvoitimme tulliasiointia kehittämällä palveluita	11
3.1.2	Tarjosimme etupainotteista neuvontaa tulliasiointiin	13
3.1.3	Edistimme palveluiden saavutettavuutta	15
3.1.4	Varmistimme tulliselvityksen oikeellisuutta ja toimitusketjun turvallisuutta	16
3.2	Teko 2: Suojaamme yhteiskuntaa valvomalla maahantuonnin kieltoja ja rajoituksia	18
3.2.1	Valvoimme tehostetusti alkoholin verkkokauppaa Verohallinnon kanssa	19
3.2.2	Valvoimme tehostetusti tuotevääreännöksiä postiliikenteessä	20
3.2.3	Kehitimme harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan resurssiseurantaa ..	21
3.2.4	Otimme käyttöön pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän.....	21
3.2.5	Valvoimme Venäjän vastaisia pakotteita	22
3.2.6	Rajat ylittävän rikollisuuden torjunnalla hyötyä yhteiskunnalle.....	24
3.3	Teko 3: Suojelemme kansalaisten terveyttä ja ympäristöä.....	26
3.3.1	Turvasimme arkea tuoteturvallisuuden valvonnalla	26
3.3.2	Suojelimme ihmisiä ja ympäristöä kuljetusten valvonnalla	29
3.3.3	Ehkäisimme kasvi- ja eläinperäisten tautien leviämistä	31
3.4	Teko 4: Haluamme olla vastuullinen ja houkutteleva työnantaja	34
3.4.1	Edistimme työelämän monimuotoisuutta.....	36
3.4.2	Lisäsimme tullitietoutta oppilaitos- ja opiskelijayhteistyöllä	37
4	Tulli tukee työarjessa ja kehittää käytännön ympäristötekoja – näin pienennämme jalanjälkeämme.....	39
4.1	Vastuullisesti yhdessä – tullilaisten työarjen tukeminen eri keinoin	39
4.1.1	Edistimme työyhteisön tasa-arvoisuutta ja työn joustavuutta	39
4.1.2	Kehitimme työhyvinvointia ja työkykyä suunnitelmallisesti	41
4.1.3	Kehitämme työkuultuuriamme – Yhdessä olemme enemmän.....	42
4.1.4	Kehitämme tullilaisten osaamista suunnitelmallisesti	43
4.2	Tullin ympäristövaikutusten pienentäminen	44
4.2.1	Liityimme Ekokompassi-ympäristöjärjestelmään	44
4.2.2	Kehitämme työympäristöjämme toimitilastrategian mukaisesti	45
4.2.3	Vähennämme virkamatkustamisen ympäristövaikutuksia	47
5	Kuvaus raportin laadintatavasta	50

1 Pääjohtajan katsaus

Voimme tyytyväisyydellä jälleen julkaista Tullin vastuullisuusraportin. Havaitsemme, että monissa suhteissa olemme edistyneet, tuntuvastikin. Toisaalta taas haasteita ja parannettavaa vielä löytyy. Työ ei ole helppoa, mutta hyvin palkitsevaa.

Toiminnan vaikutusten tiedostaminen, mittaaminen tai arvioiminen ja toiminnan korjaaminen saatujen havaintojen ja tietojen pohjalta on parhaimmillaan elimellinen osa normaalia toimintaa. Tulli on kehittänyt toimintatapojaan ja suhtautumistaan haitallisten vaikutusten vähentämiseksi ja tavoiteltujen vaikutusten lisäämiseksi.

Tullin keskeiset tehtävät liittyvät yhteiskunnallisen vastuullisuuden toteuttamiseen. Tulli valvoo rajan yli kulkevaa tavaraliikennettä ja poimii sieltä sivuun terveydelle tai ympäristölle haitallisia tuotteita. Näin yhteiskuntaa suojataan käytännön teoin. Kun Tulli hoitaa tulliselvitys- ja valvontatehtävänsä niin, että tavaraliikennettä ei haitata tarpeettomasti, Tulli kantaa vastuuta yhteiskunnan toimintojen – kuten yritystoiminnan – sujumisesta ja hyvinvoinnin lisäämisestä. Tullin strategiassa yksi viidestä kärkiteemasta on yhteiskuntavastuu. Tämän teeman alla on useita toimenpidelinjauksia, jotka koskevat muun muassa ympäristökuormitusta ja vastuullisia rekrytointeja.

Paljon on tehty töitä ympäristövastuullisten ratkaisujen löytämiseksi ja toimintamallien jalkauttamiseksi. Tämä vaatii kouluttautumista ja keskusteluja laajalla rintamalla. Kysymys ei ole yksittäisten vastuuhenkilöiden päänsärystä vaan koko henkilökunnan ponnisteluista kohti parempia tuloksia. Osoituksena edistymisestä Tulli sai vuonna 2022 Ekokompassi-tunnustuksen vaadittujen standardien täyttymisestä. Tämä kannustaa meitä jatkamaan vastuullisuustyötä entistä päättäväisemmin. Haemme ratkaisuja, joilla haitallisia ympäristövaikutuksia voitaisiin edelleen vähentää. Rohkaisemme kaikkia innovoimaan.

Myös vastuullisissa rekrytoinneissa on tavoitteena saada aikaan enemmän konkreettisia toimenpiteitä. Tulliin onkin esimerkiksi rekrytoitu erityisryhmiin kuuluvia henkilöitä. Silti emme ole tässä asiassa läheskään maalissa. Yhteyksin eri toimijoihin haemme käytännön keinoja edetä vastuullisissa rekrytoinneissa. Kysymys on toisaalta rakenteiden suunnittelusta ja yleisestä ohjauksesta, mutta myös yksittäisten toimijoiden käytännön ratkaisuista rekrytointitilanteissa. Kaikkien panosta yhteiskunnassa tarvitaan, ja haluamme olla osaltamme tukemassa erilaisten ihmisten mahdollisuuksia työllistyä.

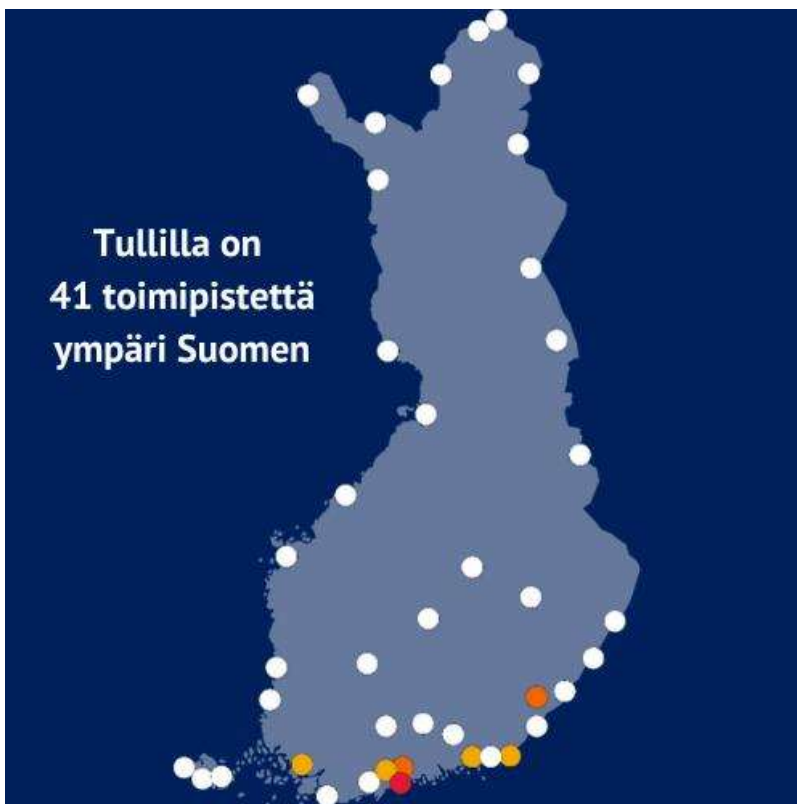
Voimme olla ylpeitä siitä, että olemme jo näin pitkällä vastuullisuuskysymyksissä kuin tästäkin raportista voi havaita. Kiitän jokaista aktiivisesti vastuullisuustoimia edistänyttä korvaamattomasta panoksesta tärkeän asian hyväksi! Kannustan samalla jokaista ponnistelemaan sen eteen, että Tulli voisi edelleen kehittyä vastuullisuuskysymyksissä ja toimia samalla esimerkillisenä edelläkävijänä muille!

Hannu Mäkinen, Tullin pääjohtaja

2 Vastuullisuuden kehittäminen ja johtaminen Tullissa

Tulli edistää tavarakaupan sujuvuutta ja varmistaa sen oikeellisuuden, tarjoaa asiakaslähtöisiä palveluita sekä suojaa yhteiskuntaa, ympäristöä ja kansalaisia. Tulli kantaa tehokkaasti tullit ja muut maahantuonnin verot ja maksut sekä torjuu ja tutkii rajat ylittävää rikollisuutta. Lisäksi Tulli laatii viralliset tilastot Suomen ulkomaankaupasta sekä tutkii elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden turvallisuutta.

Tulli on valtiovarainministeriön tulosohjaama virasto, joka toimii yhteistyössä elinkeinoelämän sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten kanssa. Tullin palveluksessa on yli 2 000 henkilöä. Toimimme valtakunnallisesti eri puolilla maata 41 toimipisteessä. Suomen tullit ovat osa Euroopan unionin tulliliittoa, jossa noudatetaan yhteistä kauppapolitiikkaa.

Tullia johtaa pääjohtaja, jonka tukena toimii osastojen ja toimintojen johtajista koostuva johtoryhmä. Tullissa on lisäksi erilaisia johto- ja ohjausryhmiä toiminnan linjaamisen ja yhteensovittamisen tukena. Vuonna 2022 perustettu eri osastojen edustajista koostuva vastuullisuustyöryhmä tukee, kehittää ja koordinoi Tullin vastuullisuustyötä ja toimii tiiviissä yhteistyössä Tullin eri toimintojen kanssa.

Vuonna 2022 Tullin toimintaympäristöön vaikuttaneista muutoksista epäilemättä merkittävin oli Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja siitä aiheutuneet vaikutukset tavarakauppaan. Venäjän hyökättyä Ukrainaan Venäjää vastaan on asetettu lukuisia pakotteita kuten henkilöpakotteita, talouspakotteita ja viisumitoimenpiteitä. Näiden seurauksena kauppa ja samalla tavaraliikenne Venäjälle ja Venäjältä on vähentynyt voimakkaasti. Viisumirajoitukset ovat rajoittaneet merkittävästi uusien turistiviisumien myöntämistä sekä vähentäneet matkustajamääriä. Nämä vaikutukset luonnollisesti näkyivät Tullin liikennetilastoissa ja suoritemäärissä. Lisäksi etenkin alkuvuonna matkustajamäärissä näkyi vielä koronaviruspandemian vaikutus. Suorat Venäjän yli liikkuneet Aasian lennot ovat loppuneet kokonaan, mikä on koronapandemian asteittaisesta hellittämisestä huolimatta haitannut Aasian matkustaja- ja lentorahtiliikenteen palautumista. Samaan aikaan pakotevalvonta on työllistänyt tullivalvontaa ja rikostorjuntaa.

2.1 Strategia vastuullisuuden kehittämisen suuntaajana

Yksi Tullin strategian kärkiteemoista on yhteiskuntavastuu, jonka mukaisesti toteutamme tehtävämme monikulttuurisessa toimintaympäristössä vastuullisesti ja vaikuttavasti. Strategian toteutuksessa haluamme lisätä Tullin yhteiskunnallista vaikuttavuutta, noudattaa kestävän kehityksen periaatteita ja osallistua ilmastonmuutoksen torjuntaan sekä vahvistaa toiminnassamme myös tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja työelämän monimuotoisuutta.

Strategiakauden muita keskeisiä teemoja ovat sidosryhmä- ja verkostoyhteistyön kehittäminen, tiedon ja teknologian hyödyntäminen, henkilöstön ja osaamisen kehittäminen sekä johtamisen tukeminen ja työkuulttuurin uudistaminen. Näiden osa-alueiden kehittäminen tukee Tullin tehtävien tuloksellista ja vaikuttavaa toteuttamista. Samalla edistämme Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamista eli kasvatamme positiivista kädenjälkeämme.

Osana strategian toteuttamista perustimme työryhmän kehittämään Tullin ympäristöohjelmaa. Työryhmä tunnisti Tullin aiheuttaman ympäristökuorman, laati Tullin ympäristölupauksen, tavoitteet uudelle ympäristöohjelmalle, mittarit ja toimeenpanosuunnitelman. Työryhmä valmisteli myös Tullin vastuullisuustyön organisoinnin mallia. Tullin johtoryhmä hyväksyi maaliskuussa 2022 työryhmän esittelemän ehdotuksen vastuullisuusasiantuntijan rekrytoimisesta sekä vastuullisuustyöryhmän ja alueellisten ympäristötiimien perustamisesta.

Liityimme Ekokompassi-ympäristöjärjestelmään tammikuussa 2022, jolloin aloitimme järjestelmän käyttöönoton valmistelut. Ekokompassi auttaa meitä tarkastelemaan Tullin toiminnan vaikutusta ympäristöön laaja-alaisesti ja seuraamaan tekojemme vaikuttavuutta. Saimme kiitosta valmisteluistamme ja koostamastamme dokumentaatiosta 2. joulukuuta järjestetyssä arviointitilaisuudessa, jonka päätteeksi Tullille myönnettiin Ekokompassi-sertifikaatti.

Valtakunnallisen ympäristöjärjestelmän käyttöönoton lisäksi strategian toteuttaminen edisti vastuullisuutta ja näkyi muun muassa palveluiden ja etupainotteisen neuvonnan kehittämisessä, työelämän monimuotoisuuden edistämässä, oppilaitosyhteistyön lisäämisenä, erilaisina viestintäkampanjoina sekä osaamisen, osallistavan työkuulttuurin ja työhyvinvoinnin kehittämisenä. Vastuullisuusraportissa kerromme tarkemmin teoistamme Tullin eri tehtäväalueilla.

2.2 Vastuullisuusraportti tekee näkyväksi vastuullisuustekojemme vaikutukset

Julkaisimme ensimmäisen [Tullin vastuullisuusraportin](#) vuodelta 2021 Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti huhtikuussa 2022. Vastuullisuusraportti on yksi tapa tehdä näkyväksi Tullin yhteiskunnallista roolia ja vastuullisuustekojemme ekologista, sosiaalista ja taloudellista vaikutusta yhteiskuntaan, liike-elämään ja kansalaisille.

Raportissa kerroimme tarkemmin teoistamme YK:n Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Raportointi perustuu kuvaukseen siitä, miten kasvatamme myönteisten vaikutusten kädenjälkeä sekä pienennämme toimintamme haitallisten vaikutusten jalanjälkeä toimintaympäristöömme. Tunnistimme kuusi kestävä kehityksen tavoitetta, joihin vaikutamme toiminnallamme eniten:

Tässä vuoden 2022 vastuullisuustekoja kuvaavassa raportissa YK:n kestävä kehityksen päätavoitteet ovat samat kuin vuoden 2021 raportissa. Päätavoitteisiin liittyen olemme tunnistanee muutamia uusia alatavoitteita, joiden toteuttamisesta kerromme tarkemmin jäljempänä vuoden 2022 vastuullisuustekoina.

Esimerkiksi näillä käytännön teoillamme kasvatamme positiivisia sekä pienennämme negatiivisia vaikutuksia toimintaympäristöömme:

- Edistämme ulkomaankaupan toimijoiden ja kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia asioida kanssamme kehittämällä digitaalisia asiointipalveluita. Samalla vähennämme asiakkaidemme liikkumisesta aiheutuvaa hiilijalanjälkeä.
- Hoidamme tulliselvitys- ja valvontatehtävät haittaamatta tavaraliikenteen sujuvuutta tarpeettomasti. Samalla tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä ja keräämme verovaroja.
- Valvomme rajan yli kulkevaa tavaraliikennettä. Suojaamme kansalaisia ja ympäristöä poimimalla tavaravirroista sivuun terveydelle tai ympäristölle haitallisia tuotteita. Valvonnalla torjumme rikollista toimintaa ja ehkäisemme eläin- ja kasvipöytätautiin leviämistä.
- Kohdennamme valvontaa ja rikostorjuntaa toimintaympäristössä tapahtuvien jatkuvien muutosten mukaan ja huolehdimme yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta. Rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa toimimme läheisessä yhteistyössä muiden lainvalvontaviranomaisten kanssa.
- Kehitämme vastuullisten rekrytointien toimintamallia, joka perustuu yhteistyöhön sellaisten tahojen kanssa, jotka tarjoavat erityisryhmien koulutus- ja työllistymispalveluja.
- Pyrimme vähentämään toiminnastamme aiheutuvia ympäristövaikutuksia kehittämällä työympäristöjämme sekä hyödyntämällä digitaalisia ratkaisuja virka- ja työmatkojen sijasta silloin, kun se on tarkoituksenmukaista.

3 Tulli turvaa ja palvelee – positiiviset vaikutuksemme kestäväen kehityksen tavoitteisiin

Tullin toiminnalla edistettäviä YK:n Agenda 2030:n kestäväen kehityksen tavoitteita ja alatavoitteita on esitetty oheisessa taulukossa. Tavoitteiden edistämiseksi tehtävät teot on jaettu neljään kokonaisuuteen:

- Teko 1: Sujuvoitamme rajat ylittävää tavaraliikennettä ja tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä
- Teko 2: Suojaamme yhteiskuntaa valvomalla maahantuontiin liittyviä kieltoja ja rajoituksia
- Teko 3: Suojelemme kansalaisten terveyttä ja ympäristöä
- Teko 4: Haluamme olla vastuullinen ja houkutteleva työnantaja.

Taulukkoon on koottu jokaiseen tekoon liittyvät Agenda 2030:n tavoitteet ja alatavoitteet sekä Tullin toiminnan positiiviset vaikutukset tavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme kuvanneet tekojamme ja niiden vaikuttavuutta monin eri käytännön esimerkein vastuullisuusraportissamme.

Agenda 2030

päätavoite

Alatavoite

Positiiviset vaikutukset

Teko 1. Sujuvoitamme rajat ylittävää tavaraliikennettä ja tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiiin aloihin.

9.1 Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävää infrastruktuuria, kuten alueellista ja rajat ylittävää infrastruktuuria, taloudellisen kehityksen ja ihmisten hyvinvoinnin tueksi panostamalla sen edulliseen ja yhtäläiseen saantiin kaikille.

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

16.10 Taata julkinen tietojen saanti ja turvata perusvapaudet kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

16.b Edistää ja panna täytäntöön syrjinnän vastaisia lakeja ja kestäväen kehityksen käytäntöjä.

- Digitaaliset palvelut helpottavat tulliasiointia ja vähentävät liikkumisen tarvetta. (8.2, 9.1, 16.6, 16.10)
- Edistämme tulliasiointikanavien saavutettavuutta, jotta jokainen voi itsenäisesti käyttää Tullin palveluita. (16.b, 16.10, 16.6, 9.1)
- Etupainotteisella neuvonnalla kerromme palveluista, muutoksista ja ohjaamme toimimaan oikein, jolloin säästämme aikaa, kustannuksia ja vältymme jälkiselvittelyiltä. (8.2, 9.1, 16.6, 16.10)
- Yrityksille myönnettävien lupien avulla tarjoamme luotettaville toimijoille sujuvampaa tulliasiointia. Nämä luotettavat kumppanit tukevat toiminnallaan osaltaan toimitusketjun turvallisuutta. (9.1, 16.6)
- Valvonnalla tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä. Varmistamme tulliselvityksen oikeellisuutta ja paljastamme veropetoksia. (9.1, 16.6)

**Agenda 2030
päätaivoite**
Alataivoite
Positiiviset vaikutukset
3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

Teko 2. Suojaamme yhteiskuntaa valvomalla maahantuontiin liittyviä kieltoja ja rajoituksia

3.5 Tehostaa päihteiden, mukaan lukien huumeiden ja alkoholin, väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa.

16.4 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi rahan sekä aseiden laittomia siirtoja, tehostaa varastetun omaisuuden palauttamista ja taistella kaikkea järjestäytyneen rikollisuuden muotoja vastaan.

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

16.a Vahvistaa tärkeimpiä kansallisia instituutioita esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön avulla, jotta väkivallan ehkäisemiseen ja terrorismin sekä rikollisuuden torjumiseen tarvittavia valmiuksia voidaan kehittää kaikilla tasoilla, erityisesti kehittyvissä maissa.

- Estämällä rajoitusten alaisten tai kiellettyjen aineiden pääsyä maahan ehkäisemme niiden aiheuttamia sosiaalisia ja taloudellisia haittavaikutuksia. (3.5)
- Vaikuttamalla rikollisten taloudellisiin toimintaedellytyksiin vaikeutamme myös järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia. Monipuolisella rikostorjunnalla edistämme terveyttä, ympäristönsuojelua, ihmisoikeuksien toteutumista sekä osaltaan turvaamme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä. (16.4, 16.6, 3.5)
- Rikoshyödyn takaisin saaminen valtiolle vaikeuttaa tehokkaasti ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa. (16.4)
- Harmaan talouden torjunta edistää laillisten toimijoiden tasapuolisia kilpailuedellytyksiä ja lisää verokertymää sekä estää muuta rikollisuutta. (16.6, 16.4)
- Tuoteväärännösten valvonnalla suojelemme kuluttajia, turvaamme valtion verotuloja ja oikeudenhaltijoiden taloudellisia intressejä sekä torjumme pakko- ja lapsityövoiman käyttöä, rahanpesua ja muun rikollisuuden rahoittamista. (16.6)
- Pakotevalvonnalla varmistamme, että Euroopan unionin yhteiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset toimenpiteet ovat vaikuttavia mm. kansainvälisessä yhteistyössä ja rauhan edistämisessä. (16.a)

16 RAUHA, OIKEUDEN-
MUKAISUUS JA
HYVÄ HALLINTO

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

Teko 3. Suojelemme kansalaisten terveyttä ja ympäristöä

3.6 Puolittaa vuoteen 2020 mennessä maailmanlaajuisten liikenneonnettomuuksista johtuvien kuolemien ja vammojen määrä.

3.9 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi vaarallisista kemikaaleista ja ilman, veden ja maaperän saastumisesta sekä pilaantumisesta johtuvia kuolemia ja sairauksia.

9.1 Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävää infrastruktuuria, kuten alueellista ja rajat ylittävää

- Vaarallisten aineiden ja kemikaalien kuljetusten sekä liikennekuntoisuuden valvonnalla varmistamme, etteivät vaaralliset aineet, kemikaalit ja jätteet aiheuta vahinkoa luonnolle ja kansalaisille. Estämme epäkuntoisten, ylikuormattujen sekä väärin lastattujen ajoneuvojen pääsyä Suomen liikennevirtaan. (3.6, 12.4)
- Suojaamme kuluttajia terveyshaitoilta estämällä määräysten vastaisten elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden pääsyä markkinoille. Valvonnalla estämme myös elintarvikkepetoksia ja

9 KESTÄVÄÄ
TEOLLISUUTTA,
INNOVAATIOITA JA
INFRASTRUKTUUREJA

**Agenda 2030
päätaivoite**
Alataivoite
Positiiviset vaikutukset

infrastruktuuria, taloudellisen kehityksen ja ihmisten hyvinvoinnin tueksi panostamalla sen edulliseen ja yhtäläiseen saantiin kaikille.

15.8 Ottaa vuoteen 2020 mennessä käyttöön menetelmiä, joilla voidaan estää ja merkittävästi vähentää haitallisten vierasperäisten lajien vaikutuksia maa- ja vesiekosysteemeihin sekä pitää ensisijaisten lajien määrää kurissa tai karsia niitä.

12.4 Varmistaa vuoteen 2020 mennessä ympäristön kannalta kestävä kemikaalien ja jätteiden käsittely niiden koko elinkaaren ajan sovittujen kansainvälisten toimintakehysten mukaisesti ja vähentää merkittävästi niiden vapautumista ilmaan, veteen tai maahan, jotta haitalliset vaikutukset terveyteen ja ympäristöön voidaan minimoida.

edistämme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä. (3.9, 9.1)

- Suojellemme maaperää, vettä ja ilmaa valvomalla asianmukaisia kuljetusedellytyksiä ja jätteiden siirtoja. (3.9, 12.4)
- Valvonnalla ehkäisemme kasvi- ja eläinperäisten tautien leviämisen. Tällä turvaamme luonnon monimuotoisuutta, metsäelinkeinon toimintaedellytyksiä, elintarviketeollisuutta ja ruuan tuotantoa. (9.1, 15.8)

Teko 4. Haluamme olla vastuullinen ja houkutteleva työnantaja

8.5 Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä täysi ja tuottava työllisyys ja säällinen työ kaikille, mukaan lukien nuorille ja vammaisille, sekä sama palkka samanarvoisesta työstä.

8.6 Vähentää vuoteen 2020 mennessä merkittävästi niiden nuorten määrää, jotka eivät käy työssä tai opiskele.

8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

16.b Edistää ja panna täytäntöön syrjinnän vastaisia lakeja ja kestävän kehityksen käytäntöjä.

- Yhteiskuntavastuullisten rekrytointien ja erityisryhmien positiivisen erityiskohtelun kautta lisäämme osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien, nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoilla. (16.b, 8.5, 8.6, 8.8)
- Proaktiivisella koulutusyhteistyöllä, työharjoittelun mahdollistamisella ja aktiivisella näkymisellä messuilla ja mediassa edistämme työelämätaitojen kehittymistä ja lisäämme tietoisuutta mahdollisista työpaikoista jo opiskeluaikana. (16.6, 8.6)

3.1 Teko 1: Sujuvoitamme rajat ylittävää tavaraliikennettä ja tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä

Tullissa on meneillään EU-lainsäädännön muutoksiin pohjautuva tulliselvitysjärjestelmien ja niitä tukevien tietojärjestelmien kokonaisuudistus, jonka tavoitteena on sataprosenttisesti sähköisesti tapahtuva asiointi EU:n alueella. Olemme rakentaneet teknologiset edellytykset, jotta asiakkaat voivat asioida kanssamme milloin ja missä haluavat. Pyrimme myös varmistamaan, että digitaaliset palvelumme ovat mahdollisimman häiriöttömät ja käyttövarmat. Voimakkaasti kasvava verkkokauppa ja globalisaatio pitävät huolen, että palveluitamme ja tullivalvontaa tarvitaan jatkossakin. Tullin digitalisoituminen helpottaa noin 18 000 yrityksen tulliselvitysprosesseja ja yli 2 000 tullilaisen työtä sekä auttaa henkilöasiakkaita tavaralähetysten tullaamisessa.

Tullin on ymmärrettävä globaaleja kauppavirtoja Suomen kannalta, erityisesti Suomen rajat ylittävää tavaraliikennettä. Tulli on se viranomainen, jonka vastuulla on valvoa kansainvälisen tavaraliikenteen säännösten mukaisuutta koko yhteiskunnan näkökulmasta. Valvontaa kohdennetaan toimintaympäristössä tapahtuvien jatkuvien muutosten mukaan. Kuluttajansuojan ja ulkomaankaupan oikeellisuuden varmistaminen on tärkeää. Tullin yritystarkastus varmistaa jälkikäteisillä tarkastuksilla tulliselvityksen oikeellisuutta ja edistää sekä turvaa näin ulkomaankaupan sujuvuutta sekä varmistaa toimijoille yhtäläiset kilpailuolosuhteet.

3.1.1 Sujuvoitimme tulliasiointia kehittämällä palveluita

Palvelukehityksessä näkyi erityisesti EU:n vuosia kestävä tulli-ilmoittamisen uudistus, joka eteni harppauksin vuoden 2022 aikana. Kaikki tuonti-ilmoitukset ovat nyt siirtyneet uuteen Tulliselvityspalveluun, väliaikaisen varastoinnin ilmoitukset ovat uudistuneet ja myös asiointipalveluiden käytettävyyttä ja saavutettavuutta on parannettu. Sanoma-asiakkaiden asiakaskokemusta selvitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 todella myönteisin tuloksin.

Tulliselvityspalvelussa (UTU) otettiin käyttöön uusia asiakkaan sähköistä asiointia edistäviä palveluita

Tuonti-ilmoittamisen [uudistamisen 2.1-vaiheessa](#) Tulliselvityspalvelussa otettiin käyttöön erityismenettelyiden tulli-ilmoitukset ja yksinkertaistetut tuonnin tulli-ilmoitukset marraskuussa 2022. Ilmoitusten käyttöönotto Tulliselvityspalvelussa vähentää asiakkaiden eri ilmoitusmuotoja ja siten selkeyttää tuonnin tulli-ilmoittamista, joka tehdään nyt kaikki yhdessä Tulliselvityspalvelussa. Tullissa muutos mahdollistaa sen, ettei Yritysassiakkaan erityismenettelyjen tuontitullauspalveluun (ITU) enää tehdä uusia ilmoituksia. Yksinkertaistettujen tuonnin tulli-ilmoitusten siirtäminen Tulliselvityspalveluun vähentää jaksotullauksiin liittyvien paperirahtikirjojen käsittelyä Tullissa osana tuonnin tulli-ilmoittamista.

Marraskuussa otettiin Tulliselvityspalvelussa lisäksi käyttöön saapumisen ilmoituksista väliaikaisen varastoinnin ilmoitus ja siihen liittyvä saapumisen esittämislmoitus. Samassa yhteydessä otettiin käyttöön myös väliaikaisten varastojen väliset siirtoilmoitukset, jotka mahdollistavat tavaroiden siirron varastojen välillä sanomailmoittamisena ilman passitusmenettelyä.

Sanoma-asioinnin testauspalvelua hyödynnettiin vuonna 2022 käyttöön otettujen uusien sanomien asiakastesteissä. Tämä mahdollistaa asiakkaille joustavamman testausaikataulun, koska asiakastestit voi tehdä sanoma-asioinnin testauspalvelussa itsenäisesti.

Tullille tehtävien tulli-ilmoitusten käsittely on pitkälle digitalisoitua. Sähköisten ilmoitusten osuus on lähes 100 prosenttia, ja valtaosa ilmoituksista käsitellään alle tunnissa.

Viimeisimmässä mittauksessa loppusyksyllä 2021 tulliselvityksen yritysasiakkaiden asiakastytyväisyyden kokonaisarvosana oli 3,7 (asteikolla 1–5). Mittaus tehdään joka toinen vuosi ja seuraavan kerran syksyllä 2023. Henkilöasiakkaiden tuontitullauspalvelusta saatavaa palautetta on seurattu kahtena vuotena: vuonna 2021 tulos oli 2,3 ja vuonna 2022 tulos nousi arvosanaan 2,9 (asteikolla 1–5). Henkilöasiakkaiden antaman palautteen kohdalla on kuitenkin huomattava, että heistä vain noin 0,5 prosenttia on antanut palautetta asiointinsa yhteydessä. Koska 99,5 prosenttia ei ole nähnyt olevan aihetta palautteelle, arvosanaa on tulkittava varovasti.

Henkilöasiakkaiden **asiakastytyväisyys nousi** edellisvuodesta (2,3) **tulokseen 2,9** vuonna 2022.

Hiilijalanjätkilaskuri henkilöasiakkaille kuljetusmuodon valinnan tueksi

Tullilaskurin avulla netttilaaja voi vaivattomasti laskea arvion tullimaksun ja arvonlisäveron määrästä ennen nettiososten tekemistä EU:n ulkopuolelta. Lisäksi Tullilaskuri opastaa yleisimmissä kysymyksissä, jotka liittyvät asiakkaan, kuljetusyritysten ja Tullin rooleihin verkkokauppaostosten yhteydessä. Palvelusta asiakkaat saavat myös hyödyllisiä vinkkejä nettiososten yleisimpien sudenkuoppien välttämiseksi. Tullilaskuria hyödyntää vuosittain noin 300 000 asiakasta nettiososten kustannusten arvioinnissa.

Työstimme kokeiluna [Tullilaskuriin hiilijalanjätkilaskurin](#) Teknologian tutkimuskeskus VTT oy:n kanssa. Kokeilu lähti tullilaisen aloitteesta ja se toteutettiin Tullin yhteisen kokeilubudjetin avulla. Ylipäätään kokeilujen mahdollisuudet Tullissa avaavat ovia hyödyllisiä yhteistyökumppaneita kohti. Hiilijalanjätkilaskuri-ominaisuus tulee asiakkaiden kokeiltavaksi maaliskuussa 2023.

Tahdomme auttaa Tullilaskurin 15 000–25 000 kuukausittaista asiakasta ymmärtämään esimerkiksi USA:sta tilatun paidan, kännykän, läppärin tai muun tavarahan kuljetuspäästöjä. Tätä varten VTT selvitti, kuinka paljon päästöjä syntyy esimerkiksi Kiinan, Japanin tai USA:n lento- ja laivakuljetuksista Suomeen.

Hiilijalanjätkilaskurin ideana on tarjota EU:n ulkopuolelta tavarahan tilaamista suunnitteleville henkilöasiakkaille arvio lähetyksen lento- ja laivakuljetuksen hiilijalanjätkijestä. Tiedon avulla asiakas

voi halutessaan miettiä ja valita vastuullisempia toimintatapoja. Asiakkaille näytetään konkreettisia käytännön esimerkkejä, joihin kuljetusten hiilijalanjälkeä on havainnollista verrata. Laskurin avulla on helppo havaita, miten hitaampi kuljetusmuoto vähentää päästöjä.

3.1.2 Tarjosimme etupainotteista neuvontaa tulliasiointiin

Tullin tarjoaman asiakaspalvelun ja neuvonnan tavoitteena on asiointi sujuvasti ja kerralla oikein. Toivomme asiakkaiden kokevan, että Tulli on heidän puolellaan, kuuntelee ja haluaa auttaa heitä.

Asioinnin sujuvoittaminen ja lainmukaisen toiminnan tukeminen ovat olennainen osa ulkomaankaupan edistämistä. Tullin yritysneuvonta tarjoaa EU:n ulkopuolisten maiden kanssa kauppaa käyville asiakkaille tietoa oikeista tulliasiointiin liittyvistä ilmoitus- ja menettelytavoista sekä erilaisista Tullin myöntämistä luvista, joilla yritykset voivat helpottaa tulliasiointiaan. Tullin verkkosivuille on neuvonnassa laadittu kattava ohjeistus eri tullimenettelyjen soveltamisesta ja tullilmoitusten antamisesta käytännössä.

Tullin asiakasneuvonnan puhelinpalvelu palvelee sekä henkilö- että yritysasiakkaita. Tullineuvonta vastaa kaikesta henkilöasiakkaiden neuvonnasta, esimerkiksi matkustajatuomisista ja niihin mahdollisesti liittyvistä rajoituksista, lemmikkieläinten rokotuksiin kohdistuvista vaatimuksista, ulkomaille muuttamisesta tai verkkokaupasta tehtyjen ostosten tullaamisesta. Tullineuvonta vastaa

myös yritysasiakkaiden kysymyksiin puhelimitse sekä tukee yrityksiä tullii-ilmoitusten antamisessa selainpohjaisissa asiointipalveluissa.

Tullin asiakasneuvonta lukuina vuodelta 2022

Tulliselvitystä koskevia
asiakastiedotteita

 74 kpl

Uusia tai päivitettyjä asiakasohjeita

 121 kpl

Yrityskohtaista neuvontaa saaneita
yrityksiä

 207 kpl

Sähköpostitse vastattuja kysymyksiä
yritysneuvonnassa

 13 409 kpl

Vastaanotettuja puheluita
tullineuvonnassa

 89 510 kpl

Asiakasneuvojan kanssa käytyjä chat-
keskusteluja

 10 049 kpl

Chatbot Hippu on neuvonut henkilöasiakkaita Tullin verkkosivuilla paketteihin liittyvissä kysymyksissä vuodesta 2021 alkaen sekä suomeksi että ruotsiksi. Tavoitteena on ollut tarjota asiakkaille ajasta ja paikasta riippumaton neuvontakanava asiakasneuvonnan ja nettisivujen lisäksi. Hippu toimii vuorokauden ympäri ja pystyy vastaamaan rutiininomaisiin kysymyksiin. Osa kysymyksistä voi vaatia yhteydenottoa asiakaspalvelijaan, ja virka-aikana chatbotin kautta pääseeekin viestittelemään tarvittaessa myös asiakaspalvelijan kanssa.

Hippu-chatbotin kanssa **aloitettiin n. 20 000 keskustelua** vuonna 2022. Hippu neuvoo suomeksi ja ruotsiksi.

Matkailijoille vinkkejä lomatuliaisten tuontiin

Keväällä 2022 alkoi näyttää siltä, että ulkomaanmatkailu olisi taas kasvamassa koronavuosien jälkeen. Lisääntyvään matkailuun ja matkailijoiden tiedontarpeeseen vastattiin tehostetulla viestinnällä touko-kesäkuussa. Pääosin sosiaalisessa mediassa toteutetun kampanjan tarkoituksena oli auttaa matkailijoita toimimaan oikein. Tavoitteena oli, että matkailijat tutustuisivat ohjeisiin etukäteen ja näin välttyisivät yllätyksiltä kotiin palatessaan.

Kampanjassa kerrottiin, ettei ulkomailta voi tuoda Suomeen mitä tahansa. Tuliaisiin, [eväisiin](#), matkatavaroihin ja lemmikkeihin liittyy erilaisia rajoituksia, jotka on hyvä selvittää etukäteen. Neuvoimme, miten toimia tullissa ja kerroimme, mistä saa tarvittaessa lisätietoa ja apua. Lisäksi kerroimme, miksi valvontaa tehdään, miksi erilaiset rajoitukset ovat olemassa ja miksi niitä on tärkeää noudattaa. Esimerkiksi tiettyjen elintarvikkeiden tuontia EU:n ulkopuolisista maista on rajoitettu eläin- ja kasvitautien riskin leviämisen vuoksi.

Viestintä ei ollut pelkästään yksisuuntaista, vaan kansalaisia kannustettiin sosiaalisessa mediassa esittämään kysymyksiä, joihin vastasimme. Kampanja näkyi Tullin sosiaalisen median kanavissa. Myös eri mediat kirjoittivat kampanjan aiheista [Tullin mediatiedotteiden](#) pohjalta.

3.1.3 Edistimme palveluiden saavutettavuutta

Saavutettavia palveluita voivat käyttää mahdollisimman monet erilaiset asiakkaat vammoista ja toimintarajoitteista huolimatta.

Saavutettavuutta ja käytettävyyttä on kehitetty Tullissa pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti esimerkiksi Henkilöasiakkaan tuontitullauspalvelussa, jossa henkilöasiakkaat tullaavat ulkomailta tulevia pakettejaan. Tulli.fi-verkkosivulla on käynnissä laaja uudistus, joka parantaa merkittävästi sivuston saavutettavuutta.

Palveluiden kehittämisessä kognitiivisella saavutettavuudella on tärkeä rooli, ja siksi selkeään kieleen on kiinnitetty Tullissa erityisesti huomioita. Esimerkiksi Henkilöasiakkaan tuontitullauspalvelussa olemme saaneet asiakkailta positiivisia palautteita selkeistä ja hyvistä palvelun ohjeista.

Henkilöasiakkaiden tullauksista tehdään sähköisesti noin 99 %. Asiakkaille, jotka eivät pysty asioimaan sähköisesti, olemme kehittäneet vaihtoehtoisia asiointitapoja. Myös vaihtoehtoinen asiointi onnistuu yleensä ilman toimipaikalla käymistä.

Osassa Tullin toimipaikoista on saatavissa laitteita sellaisille asiakkaille, jotka haluavat asioida sähköisesti, mutta joilla ei ole omia välineitä siihen. Toimipaikoilla saa myös apua ja neuvoja erilaisiin asiointitilanteisiin.

Henkilöasiakkaiden tullauksista tehdään
sähköisesti noin 99 %

Tullissa on aloitettu urauurtava kokeilu, jossa tuotetaan kuvallista materiaalia avuksi tullivirkailijoiden ja asiakkaiden kohtaamisiin. Kuvamateriaali on tarkoitettu tilanteisiin, joissa asiakkaan kanssa ei ole yhteistä kieltä tai joissa asiakkaalla on kielen ymmärtämiseen liittyviä erityistarpeita. Kuvien avulla voidaan esimerkiksi selittää, miksi jokin tavara otetaan asiakkaalta pois.

Kokeilu tehdään yhteistyössä Kehitysvammaliiton kanssa. Kokeilun tavoitteena on tehdä toimivat pohjat, joita voidaan monistaa erilaisiin asiakastilanteisiin.

3.1.4 Varmistimme tulliselvityksen oikeellisuutta ja toimitusketjun turvallisuutta

Tulli varmistaa erilaisilla tarkastuksilla tulli- ja verotusasioinnin fiskaalista (taloudellista) oikeellisuutta, edistää ulkomaankaupan sujuvuutta ja varmistaa toimijoille yhtenäiset kilpailuolosuhteet. Tarkastukset ovat reaaliaikaisia, etupainotteisia tai jälkikäteisiä tarkastuksia, jotka joko perustuvat riskianalyysiin tai ovat lakisäätteisiä.

Yritystarkastukset johtivat merkittäviin jälkikantoihin

Tullin yritystarkastus varmistaa jälkikäteisillä tarkastuksilla tulliselvityksen oikeellisuutta ja edistää sekä turvaa näin ulkomaankaupan sujuvuutta sekä varmistaa toimijoille yhtäläiset kilpailuolosuhteet. Vuonna 2022 tehtiin yhteensä 298 jälkikäteistä yritys- ja asiakirjatarkastusta. Tarkastuksissa selvitettiin tulli-ilmoituksissa ilmoitettujen tietojen, kuten tullinimikkeen, tullausarvon ja alkuperän oikeellisuutta sekä sitä, onko toimittu käytettyjen tullimenettelyiden säännösten mukaisesti, noudatettu tarvittavien lupien ehtoja ja maksettu oikein arvonlisäveroa.

Yritystarkastuksissa tuli esiin muun muassa kaksi tapausta, joita on Tullissa tutkittu törkeinä veropetoksina. Suomalaisen yrityksen havaittiin tuoneen Yhdysvalloista Suomeen lisätullien alaisia kosmetiikkatuotteita väärillä tullinimikkeillä. Euroopan komissio on asettanut tietyille Yhdysvalloista maahantuotaville tavaroille 25 prosentin lisätullin. Esitutinnan perusteella epäillään, että suomalainen yritys olisi ilmoittanut maahantuomiaan kosmetiikkatuotteita tahallisesti väärillä tullinimikkeillä välttääkseen lisätullin. Jälkikanto, eli jälkikäteen maksetut verot korotuksineen ja korkoineen, ovat yli 720 000 euroa.

Toisessa tapauksessa pääkaupunkiseudulla toimiva yritys toi Kiinasta Suomeen vaatteita ja ilmoitti vaatteiden tullausarvot liian alhaisina. Tämän perusteella tullimaksut määrättiin liian pieniksi, ja yritys on saanut huomattavaa kilpailuetua oikein toimiviin yrityksiin nähden. Tulli epäilee, että yrityksen maahantuomat vaatteet valmistetaan tehtaassa, jota yritys pyörittää epävirallisesti

Suomesta käsin. Virallisesti tehtaalla on paikalliset vastuuhenkilöt. Vaatteet on tuotu Kiinasta vuosien 2017–2020 aikana, ja tuontitulleja on jäänyt maksamatta noin 86 000 euron arvosta.

Muita vuoden 2022 tarkastuskohteita, joissa havaittiin tullinkantoon vaikuttavia virheellisyyksiä, olivat muun muassa polkumyöntitullin alaiset terästuotteet ja koivuvaneri. Yleisen tullin lisäksi kannettavalla polkumyöntitullilla EU suojaa omaa tuotantoaan silloin, kun alihintainen tuonti aiheuttaisi EU:n teollisuudelle olennaista vaaraa tai vahingon syntymistä.

Jälkikäteisten yritystarkastusten ja asiakirjatarkastusten perusteella esitettyjen toimenpiteiden euromääräinen toteutuma vaihtelee vuosittain riippuen tarkastuksissa havaituista virheellisyyksistä. Jälkikannon määrän vuosittaiseen vaihteluun vaikuttavat muun muassa tarkastustoiminnan painopistealueet, kohdevalinnassa käytetty riskianalyysi ja kriittiset valintaperusteet, pakollisten lakisääteisten tarkastuskohteiden osuus sekä tarkastettavien yritysten koko ja tarkastusten laajuus. Jo yksi suurempi kohde tai merkittävä virhe vaikuttaa huomattavasti jälkikantojen määrään vuositasolla.

Jälkikäteisten yritystarkastusten ja asiakirjatarkastusten perusteella esitettyjen toimenpiteiden toteutuma oli vuonna 2022 yhteensä noin 4,5 miljoonaa euroa. Tullausten jälkiverotusaika on kolme vuotta, ja vuoden 2018 ja 2019 toteumassa näkyy selkeästi vielä Tullin kantama arvonlisävero. Vuoden 2018 alusta lähtien tehdyissä tullauksissa maahantuonnin arvonlisäveron kanto siirtyi Verohallinnolle arvonlisäverorekisteriin merkittyjen verovelvollisten osalta.

Varmistamme toimitusketjun turvallisuutta lupamenettelyillä

Varmistamme toimitusketjun turvallisuutta myös tiiviillä asiakasyhteistyöllä. Yhteistyötä varten on luotu muun muassa AEO-ohjelma (Authorized Economic Operator) eli globaali eri maiden tullien yrityksille tarkoitettu turvallisuusohjelma, johon hakeutuminen on yrityksille luvanvaraista, mutta kuitenkin vapaaehtoista. Koska AEO-ohjelma perustuu Euroopan komission lainsäädäntöön, teemme jatkuvaa yhteistyötä sekä komission että muiden EU-jäsenmaiden kanssa.

AEO-todistuksen saaneelta yritykseltä edellytetään muun muassa omavalvontaa sekä riskienhallintajärjestelmän ylläpitoa. Lisäksi todistuksen haltijan pitää pystyä osoittamaan, että myös sopimuskumppanit täyttävät vaarattomuutta ja turvallisuutta koskevat vaatimukset. Näiden toimenpiteiden avulla toimitusketjun turvallisuutta saadaan parannettua. AEO-toimijat saavat helpotuksia muun muassa tullivalvontaan liittyviin tarkastuksiin koko EU:n alueella.

Tällä hetkellä AEO-todistus on voimassa 94:llä suomalaisella yrityksellä, ja yhteistyötä tehdään esimerkiksi webinaarien ja asiakastiedotteiden avulla. Lisäksi suoritamme säännöllisesti seurantakäyntejä, joissa Tullin tarkastajat arvioivat asiakkaan AEO-todistuksen voimassaolon edellytyksiä sekä voivat suositella parempia ja tehokkaampia tapoja käyttää tullimenettelyjä ja tullisäännöksiä.

3.2 Teko 2: Suojaamme yhteiskuntaa valvomalla maahantuonnin kieltoja ja rajoituksia

Globaalit toimitusketjut, tehokkaat logistiset ratkaisut sekä monipuoliset hankintakanavat muodostavat kansainväliseen tavarakauppaan liittyvälle lailliselle liiketoiminnalle erinomaiset edellytykset ja takaavat kansainvälisen tavaraliikenteen sujuvan kulun. Valitettavasti näitä laillisen liiketoiminnan rakenteita pyrkivät hyödyntämään myös laitonta kauppaa harjoittavat toimijat.

Koronapandemian ja Ukrainan sodan mullistaman turvallisuusympäristön muutoksessa Tulli on joutunut sopeutumaan uuteen toimintaympäristöön, jossa turvallisuus- ja kauppapolitiikan perusteet, liikenne- ja tavaravirtojen reitit sekä henkilöstön työtehtävien vaatimukset muuttuvat jatkuvasti. Samalla myös rajat ylittävä rikollisuus on uudistanut toimintamallejaan. Havaitsemme jatkuvasti uusia logistisia ratkaisuja ja salakuljetusreittejä. Aihepiiristä on kerrottu lisää [Tullin valvonnan vuosijulkaisussa 2022](#).

Harmaasta taloudesta ja talousrikollisuudesta aiheutuu moninaisia haittavaikutuksia yrityksille, kansalaisille ja koko yhteiskunnalle. Harmaa talous aiheuttaa muun muassa verovajetta, vääristää yritysten välistä kilpailua sekä liittyy usein myös muihin rikollisuuden muotoihin. Aktiivinen viranomaisyhteistyö ja tietojenvaihto varmistavat kokonaisvaltaisen lähestymistavan harmaan talouden eri ilmiöiden tunnistamisessa sekä torjunnassa.

3.2.1 Valvoimme tehostetusti alkoholin verkkokauppaa Verohallinnon kanssa

Valtiovarainministeriö käynnisti keväällä 2022 [projektin](#), jonka tavoitteena on tehostaa alkoholin verkkokaupan verovälvontaa. Projektin suunnittelussa olivat mukana Verohallinto ja Tulli, jotka myös vastaavat sen täytäntöönpanosta. Verohallinnolle ja Tullille on myönnetty valvontaprojektin menoihin lisärahoitusta, jonka avulla Tulli on rekrytoinut valvontaan lisäresursseja sekä hankkinut säilytystilaa alkoholille.

Tehovalvonnan kohteena on voimakkaasti lisääntynyt alkoholin verkkokauppa, jossa Suomessa oleville kuluttajille päätyy toisista EU:n jäsenmaiden verkkokaupoista alkoholia, josta ei makseta lakisääteisiä valmisteveroja ja juomapakkauksveroja Suomeen. Tavoitteena on tehostetun valvonnan kautta vähentää säännösten vastaista toimintaa sekä sen aiheuttamaa verovajetta lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Valvonta aloitettiin marraskuussa 2022, ja sen on tarkoitus jatkua vuoden 2023 loppuun. Tehovalvonnasta tiedotettiin laajasti ennen valvonnan aloitusta.

Alkoholin tilaaminen verkkokaupoista lisääntyi erityisesti korona-aikana. Vain harvasta verkkokaupasta tilatusta alkoholilähetystä maksetaan asianmukaisesti verot Suomeen.

Alkoholin verkkokaupasta johtuvan **verovajeen** arvioidaan olevan vuosittain jopa **80-100 miljoonaa euroa**.

Tehovalvonnan kahden ensimmäisen kuukauden aikana Tulli on riskianalyysin perusteella tarkastanut maahan saapuvia kuljetuksia, joissa on ollut verkkokaupoista ostettuja alkoholijuomia. Tulli on pidättänyt Verohallinnon jatkoselvityksiä varten alkoholilähetykset, joista ei ole annettu valmisteverotuslain mukaista ennakoilmoitusta ja vakuutta.

Tulli pidätti ja varastoi 81 544 litraa verkkokaupoista tilattua alkoholia marras-joulukuussa 2022.

Verohallinto on todennut osan pidätetyistä lähetyksistä etämyynniksi, jossa vastuu veroista kuuluu myyjälle. Näistä lähetyksistä Verohallinto on tehnyt haltuunottopäätöksen. Juomien haltuunoton tarkoituksena on varmistaa, että myyjä maksaa verot Suomeen. Jos veroja ei makseta puolen vuoden kuluessa, Tullilla on oikeus hävittää tuotteet.

Etäostotapauksissa, joissa vastuu alkoholitilauksen veroista on ostajalla, tilausta ei varastoida odottamaan verojen maksua, vaan tilaus kulkee selvitysten jälkeen Tullista asiakkaalle. Jos yksityishenkilö ei ole tehnyt ennakoilmoitusta ja maksanut vakuutta alkoholitilauksestaan, Verohallinto lähettää hänelle verotuspäätöksen. Etäostojen yhteydessä myös tuotteen kuljettamiseen osallistunut yhtiö voi tietyissä tapauksissa olla vastuussa verojen maksamisesta.

Sen jälkeen, kun tehostettu valvonta aloitettiin marraskuussa 2022, verkkokaupasta tilatut alkoholilähetykset ovat vähentyneet.

3.2.2 Valvoimme tehostetusti tuoteväärennöksiä postiliikenteessä

Tulli valvoo EU:n ulkopuolisten eli kolmansien maiden liikenteessä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia eli tuoteväärennösten ja piraattitallenteiden maahantuontia, vientiä ja kauttakulkua unionin tullialueen läpi. Valvonnalla pyritään suojelemaan yhteiskuntaa ja kuluttajia sekä turvaamaan valtion verotuloja ja oikeudenhaltijoiden taloudellisia intressejä.

European Union Intellectual Property Office (EUIPO) ja European Patent Office (EPO) raportin mukaan EU:n alueella teollis- ja tekijänoikeuksia paljon käyttävien alojen osuus taloudellisesta toiminnasta kokonaisuudessaan (BKT) oli yli 47 prosenttia, eli sen arvo oli 6,4 biljoonaa euroa. Ne myös vastasivat suurimmasta osasta EU:n kaupasta muun maailman kanssa.

Kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus pyörittää tuoteväärennösten valmistusta lähtömaissa. Europolin ja EUIPO:n raportin mukaan toimintaan liittyy pakko- ja lapsityövoiman käyttöä, rahanpesua ja muiden rikollisuuden muotojen rahoittamista.

Tuoteväärennöksillä ei ole takuuta, eli kukaan ei vastaa niiden laadusta. Usein tuoteväärennöksiä valmistetaan huonolaatuisista materiaaleista, jotka voivat olla kuluttajille vaarallisia. Kukaan ei valvo näiden tuotteiden valmistusta tai laatua, joten väärentäjien keskuudessa on suuri houkutus käyttää huonoja ja jopa yksilöille ja ympäristölle vaarallisia raaka-aineita nopean katetuoton toivossa.

Tehovalvontajakson aikana tehtyjä tarkastuksia

 160 kpl

Tarkastuksista jatkotoimenpiteisiin johti

 31 %

Pysäytettyjen tuoteväärennösten markkinoilta syrjäytetty arvo

 92 029 €

Loppuvuodesta 2022 kohdistimme tuoteväärennösten valvontaa erityisesti postiliikenteeseen, sillä suurin osa Suomeen saapuvista tuoteväärennöksistä saapuu postitse nettikaupan jatkuvan kasvun seurauksena. Valvottavaksi tuoteryhmäksi valittiin jalkineet sekä vaatteet ja näistä erityisesti nuorison mielenkiinnon kohteena olevat brändit. Muutaman kuukauden tarkastelujakson aikana tehtiin noin 160 tarkastusta, joista 31 prosenttia johti jatkotoimenpiteisiin. Valvontaa jatketaan myös

vuonna 2023. Vuonna 2022 pysäytettyjen tuoteväärennösten markkinoilta syrjäytetty arvo oli 92 029 euroa. Tuoteväärennöksiä todetut tavarat tuhottiin jätteenkäsittelylaitoksissa pääsääntöisesti polttamalla ne energiaksi.

3.2.3 Kehitimme harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan resurssiseurantaa

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan osallistuu torjuntaketjun eri vaiheissa useita eri viranomaisia, ja näiden kaikkien riittävä resursointi on edellytys sille, että rikostorjuntaketju toimii myös kokonaisuutena tarkasteltuna mahdollisimman tehokkaasti ja vaikuttavasti. Jo yksittäisen viranomaisen aliresursointi suhteessa tehtävien edellyttämään resurssitarpeeseen voi heikentää huomattavasti koko rikostorjuntaketjun kykyä paljastaa talousrikoksia sekä toteuttaa niitä koskevat rikos- ja oikeusprosessin vaiheet ilman merkittäviä viivästyksiä.

Suomessa on jo pitkään tiedostettu harmaan talouden ja talousrikollisuuden tehokkaan torjunnan keskeinen merkitys muun muassa verotulojen sekä yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten turvaamisen kannalta. Tämän takia onkin painotettu tarvetta viranomaisten riittävään resursointiin. Viranomaiset ovat aika ajoin raportoineet esimerkiksi poliittisille päätöksentekijöille harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan kohdistetuista resursseistaan. Tiedot ovat kuitenkin olleet luonteeltaan hajanaisia, ja niiden perusteella on siksi ollut vaikeaa saada käsitystä koko rikostorjuntaketjun ajantasaisesta resurssitilanteesta.

Koska ei ole ollut olemassa reaaliaikaista ja kattavaa viranomaisten resurssitilannekuvaa, on tullut tarve luoda Suomeen keskitetty yhteinen seurantajärjestelmä, joka tarjoaa selkeän ja ajantasaisen näkymän harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan viranomaisresursseihin sekä torjuntatyön keskeisten suoritteiden määriin. Vuonna 2022 Suomessa otettiin käyttöön harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan viranomaisten yhteinen resurssiseurantatyökalu, joka kokoaa yhteen eri viranomaisten ajantasaiset tiedot näiden harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntatehtäviin käyttämistä henkilöstöresursseista sekä aihealueen keskeisten suoritteiden määristä.

Resurssiseurantatyökalu on kehitetty nykyisen, vuosille 2020–2023 ajoittuvan kansallisen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman puitteissa. Tulli kuuluu resurssiseurantakalun kautta aihealueen resursseistaan säännöllisesti raportoiviin viranomaisiin ja on myös ollut mukana resurssiseurantatyökalun kehittämistyössä. Viranomaiset raportoivat aihealueen resurssitilanteestaan ja suoritteistaan resurssiseurantatyökalun välityksellä säännöllisesti kolme kertaa vuodessa. Tiedot julkaistaan viranomaisten yhteisellä ja yleisöjulkisella ”Harmaa talous & talousrikollisuus” -verkkosivustolla ([Resurssiseuranta](#)).

3.2.4 Otimme käyttöön pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän

Tullin toteuttama [Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä](#) muodostuu Tullin ylläpitämästä tilirekisteristä, finanssialan toimijoiden ylläpitämistä tiedonhakupäiväkirjoista sekä Tullin ylläpitämästä koostavasta sovelluksesta. Viranomaisten lisäksi myös asianajajayhdistys voi hyödyntää järjestelmää tehtäviensä hoitoon.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän lainsäädäntö uudistui 15.9.2022. Samalla myös lain käyttötarkoitus laajeni. Uudistuksen ansiosta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää voivat hyödyntää yhä useammat viranomaiset, myös Tulli, entistä tehokkaammin. Syyskuun 2022 puolivälissä voimaantulleilla lainsäädännön muutoksilla pantiin täytäntöön EU:n rahoitustietodirektiivi ja täydennettiin EU:n viidennen rahanpesudirektiivin toimeenpanoa sekä kansallista sääntelyä.

Lakiuudistus paransi entisestään mahdollisuuksia rahanpesun torjuntaan ja terrorismin rahoittamisen torjumiseen sekä laajensi viranomaisten välistä yhteistyötä esimerkiksi vakavien rikosten estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. Uudistuksen myötä yhä useampi viranomaistaho voi hyödyntää rekisterin tietoja. Rekisteriä voivat hyödyntää tahot, joilla on toimivaltaa erilaisten rikosten ennaltaehkäisyssä, paljastamisessa ja tutkinnassa tai joilla on oikeus saada tilitietoja finanssialan toimijoilta. Lakimuutokset mahdollistavat myös rekisteriin tehtävien tietokyselyiden paremman kohdentamisen ja vähentävät tarvetta päällekkäisille tietojärjestelmille.

Tulli otti Pajatso-järjestelmän käyttöön marraskuussa ja on **ensimmäinen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää käyttävä** toimivaltainen **viranomainen**.

Lakiuudistuksen myötä käyttöönotettu koostava sovellus helpottaa niin viranomaisten kuin finanssialan toimijoidenkin työtä. Luottolaitokset pitävät yllä tiedonhakupäätelmiä ja maksulaitokset, sähkörahayhteisöt sekä virtuaalivaluuttojen tarjoajat tallentavat tiedot pääsääntöisesti Tullin ylläpitämään pankki- ja maksutilirekisteriin. Koostava sovellus yhdistää nämä eri tahojen tiedot tietoturvallisesti yhdeksi sanomaksi tiedonhyödyntäjille. Koostavan sovelluksen kautta toimivaltainen viranomainen saa sähköisesti ja tietoturvallisesti yhdellä kyselyllä sekä Tullin ylläpitämän pankki- ja maksutilirekisterin että yksittäisten tiedonhakupäätelmien tiedot. Koostavan sovelluksen avulla tiedot luovutetaan tiedon hyödyntäjien käyttöön, eikä finanssialan toimijoiden tarvitse rakentaa useita rajapintoja eri tiedonhyödyntäjille.

Tulli on ensimmäinen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää käyttävä toimivaltainen viranomainen. Tulli käyttää valvontajärjestelmää Pajatso-sovelluksella, joka otettiin käyttöön Tullissa marraskuussa 2022. Pajatso on sovellus, jolla voidaan hakea ja vastaanottaa tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä. Pajatso tulee korvaamaan osittain nykyisen manuaaliryöstön, mikä tulee nopeuttamaan tietojen saantia. Jatkossa mukaan voi tulla muitakin viranomaisia joko Pajatsoa käyttämällä tai sitten suoraan omien sovellusrajapintojensa kautta.

3.2.5 Valvoimme Venäjän vastaisia pakotteita

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen seurauksena asetetut pakotteet Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan [työllistivät Tullia merkittävästi vuonna 2022](#).

EU asetti Venäjälle ensimmäisen kerran pakotteita Krimin valloituksen sekä Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin alueiden sodan takia jo kesällä 2014. Nämä pakotteet olivat kuitenkin suppeita ja koskivat vain harvoja tavaroita, joten niiden valvominen ei ole aiheuttanut Tullille erityistä lisätyötä.

Talvella 2022 kaikki kuitenkin muuttui, kun Venäjä ensin tunnusti Donetskin ja Luhanskin kansantasavaltojen itsenäisyyden ja sen jälkeen hyökkäsi Ukrainaan 24.2.2022. Tämän jälkeen EU alkoi nopeaan tahtiin tiukentaa Venäjään kohdistuvia pakotteita. Pakotteita on laajennettu ja tiukennettu useita kertoja vuoden 2022 aikana. Vuonna 2022 julkaistiin yhteensä yhdeksän pakotepakettia, ja vuoden viimeisin paketti tuli voimaan 16. joulukuuta 2022.

EU:n pakotteet Venäjälle vaikuttavat laajasti talouden ja yhteiskunnan eri sektoreihin. Pakotteet koskevat muun muassa tavaroiden liikkumista, palveluiden ja osaamisen vientiä, pankki-, rahoitus- ja vakuutustoimintaa, liikennöintiä, henkilöiden liikkumista sekä unionin varoja. Tullin tehtävänä on valvoa tavaroiden liikkumista sekä joiltain osin liikennöintiä ja henkilöiden liikkumista.

Pääosa Tullin Venäjän vastaisten pakotteiden valvonnasta on kuitenkin ollut tavaroiden tuonti- ja vientipakotteiden valvontaa eli Tullin tehtävien ydinaluetta. Tavarapakotteet ovat olleet mukana jokaisessa EU:n pakotepaketissa, ja mukaan on jatkuvasti tullut uusia tavaroita. Tuontikiellon piiriin kuuluu esimerkiksi rauta- ja terästuotteita, hiili ja muut kiinteät fossiiliset polttoaineet, raakaöljy ja öljytuotteet, kulta sekä tavaroita, jotka tuottavat Venäjälle suuria tuloja (esim. puutavara ja autonrenkaat). Vientikielto taas koskee muun muassa puolustustarvikkeita, kaksikäyttötuotteita, öljynetsintä-, öljyntuotanto- ja öljynjalostusteknologiaa, korkeaa teknologiaa, ilmaitu- ja avaruusteollisuuden tavaroita, EU-jäsenvaltioiden virallisten valuuttojen seteleitä, merenkulussa käytettäviä tuotteita ja teknologiaa, ylellisyystuotteita (esim. elektroniikka ja kodinkoneet) sekä Venäjän teollisia valmiuksia edistäviä tavaroita (esim. maalit, lakat ja voiteluvalmisteet).

Vientivalvonta on nyt entistä tärkeämpi osa Euroopan unionin Venäjän vastaisten pakotteiden tehokasta toimeenpanoa. Tässä yhteydessä vientivalvonnalla tarkoitetaan laajasti kaikkien strategisten tuotteiden viennin valvontaa. Strategisia tuotteita ovat kaikki puolustustarvikkeet sekä niin sanotut kaksikäyttötuotteet, jotka nimensä mukaisesti soveltuvat sekä siviilikäyttöön että sotilaallisiin tarkoituksiin tai käytettäväksi esimerkiksi joukkotuhoojien kehitystyössä. Tehokkaalla vientivalvonnalla Tulli varmistaa omalta osaltaan, että Euroopan unionin yhteiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset toimenpiteet ovat vaikuttavia ja niille asetetut tavoitteet saavutetaan täysimääräisesti.

Pakotteiden valvonta on työllistänyt Tullissa suuren määrän henkilöstöä ja toimintoja yli organisaatorajojen. Pakotteiden valvonnan yhteydessä Tulli on vuonna 2022 analysoinut lähes 21 000 tavarakuljetusta, joista kohdennettu tarkastus on suoritettu yli 1 300 tapaukseen. Esitutkintaan on päätynyt noin 300 tapausta.

Tulli pyrkii ohjeistamaan ennakkoon asiakkaitaan mahdollisimman laadukkaasti ja oikea-aikaisesti. Venäjän vastaisista pakotteista julkaistiin oma verkkosivu yritys- ja henkilöasiakkaille Tullin verkkosivuilla. Tulli ylläpitää ajantasaista ja koko ajan päivittyvää verkkosivustoa suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Lisäksi Tulli neuvoo asiakkaita pakotteisiin liittyvissä kysymyksissä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Myös matkailijoiden tarpeisiin on tehty kattavat ohjeet. Niissä vastataan asiakkaiden usein esitettyihin kysymyksiin suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi.

Lisäksi Tullissa on pantu toimeen EU:n asettamat julkisia hankintoja koskevat päätökset, ja näissä on huomioitu EU:n pakotepäätökset.

Pakotevalvonnan yhteydessä analysoidut tavarakuljetukset

 21 000 kpl

Tapaukset, joihin kohdennettu tarkastus suoritettu

 yli 1 300 kpl

Esitutkintaan päätyi tarkastetuista tapauksista

noin 300 kpl

3.2.6 Rajat ylittävän rikollisuuden torjunnalla hyötyä yhteiskunnalle

Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut perustavanlaatuisesti. Koronapandemian ja Ukrainan sodan mullistama turvallisuusympäristö vaikuttaa Tullin tehtävänä alalla erityisesti kansallisen huoltovarmuuden ja rajat ylittävän tavaraliikenteen turvaamiseen. Valvontaa ja rikostorjuntaa kohdennetaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaan. Tullissa havaitaan jatkuvasti rajat ylittävän rikollisuuden käyttämiä uusia logistisia ratkaisuja ja salakuljetusreittejä. Matkustajaliikenteen väheneminen on lisännyt kiellettyjen aineiden ja rajoitusten alaisten tuotteiden salakuljetusta posti-, pikarahti- ja rahtiliikenteessä. Etenkin kaupallista rekkaliikennettä on käytetty tuotteiden laittomassa maahantuonnissa Suomeen.

Tulli paljasti kaikkiaan **6 482 rikosasiaa** vuonna 2022, mikä on yli tuhat rikosta edellisvuotta enemmän.

Vuonna 2022 Tulli paljasti kaikkiaan 6 482 rikosasiaa, mikä on yli tuhat rikosta edellisvuotta enemmän. Säännöstelyrikosten määrän valtava kasvu on yksi vuoden 2022 huomattavimmista muutoksista. Pakotteiden rikkominen luokitellaan rikoslaissa säännöstelyrikokseksi. Venäjän ja Valko-Venäjän vastaiset pakotteet nostivat esitutkintaan päätyneiden säännöstelyrikosten määrän yli 300:aan. Myös lääke- ja salakuljetusrikosten määrät kasvoivat. Tullirikosten tekotavat ovat muuttuneet aiempaa ammattimaisemmiksi.

Europolin mukaan rikollisryhmien toimintamallit ja toimialueet muuttuvat Ukrainan sodan myötä. Tietoverkko- ja salakuljetusrikollisuuden sekä laittomien aseiden kaupan ennakoitaan lisääntyvän. Myös Suomeen voi päätyä konfliktialueelta laittomia tuotteita ja aseistusta. Tulli tekee asiassa tiivistä yhteistyötä muiden kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Rikollisen toiminnan hyöty menetetään valtiolle

Yhtenä keskeisenä tavoitteena esitutkinnassa on selvittää rikoksella saatu laiton hyöty. Tällaista rikoksen tuottamaa hyötyä ovat sellaiset esineet tai omaisuuden arvo, jotka voidaan rikosasian oikeudenkäynnissä tuomita valtiolle menetetyksi. Rikoksen tuottamaa hyötyä ovat esimerkiksi takavarikoidut huumausaineet tai huumekaupasta saatu kauppahinta. Rikoshyötyä voivat olla yhtä lailla myös virtuaalivaluutat, joita käytetään yhä enemmän laittomien aineiden ja tavaroiden kaupassa.

Tullin rikostorjunnan vaikuttavuuden tulos oli vuonna 2022 selvästi korkein viiteen vuoteen: yhteensä 106 miljoonaa euroa. Tästä suurin osa, 71 miljoonaa euroa, muodostui takaisin saadusta rikoshyödystä. Hyvä tulos kertoo Tullin toiminnan onnistuneesta kohdentamisesta. Tulli myös realisoi valtiolle menetetyksi tuomitut, lainvoimaiset virtuaalivaluuttansa kesällä 2022. Realisoinnin kohteena oli 1 889,1 kappaletta huumaus- ja dopingainerikosten tutkimisen yhteydessä [takavarikoitua bitcoinia](#). Niistä kertyi valtiolle myyntituloa yhteensä noin 46,5 miljoonaa euroa.

Tulli realisoi valtiolle menetetyksi tuomitut huumaus- ja dopingainerikosten tutkimisen yhteydessä **takavarikoidut 1889,1 kpl bitcoinia**. Myyntituloa niistä kertyi valtiolle noin **46,5 miljoonaa euroa**.

Suomessa käytettävät huumausaineet on pääosin salakuljetettu maahan. Huumausaineiden salakuljetuksen torjunta ja tutkinta ovat oleellinen osa rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa. Valtaosa huumeista tulee Suomeen kaupallisen liikenteen mukana. Tilaukset hoidetaan pääosin verkossa, esimerkiksi dark webin verkkosivustoilla ja keskusteluryhmissä.

[Tullin tutkimien huumausainerikosten](#) määrä pysyi vuonna 2022 edellisvuosien tasolla. Tulli paljasti yhteensä 1 389 huumausainerikosta. Takavarikoimme huumausaineita yhteensä 1 382 kiloa. Lähes kaksinkertainen luku edellisvuoteen verrattuna selittyy sillä, että koronaviruspandemian jälkeen khatia on jälleen takavarikoitu runsaasti lentomatkestajilta. Myös usean muun aineen takavarikkomäärä kasvoi edellisvuodesta: amfetamiinia takavarikoitiin 86 kiloa, hasista 12 kiloa ja marihuanaa 318 kiloa.

Tullin yleisimmin takavarikoimat dopingaineet vuonna 2022 olivat anaboliset steroidit ja testosteroni. Lääkkeistä eniten takavarikoitiin nikotiiniannospusseja ja erilaisia tulehduskipulääkkeitä. Varoituksista huolimatta suomalaiset kuluttajat tilaavat lääkkeitä netistä, vaikka valmisteiden vaikuttavat aineet saattavat olla vääriä tai jopa terveydelle vaarallisia

Tullikoirat ovat korvaamaton osa matkustaja- ja tavaraliikenteen valvontaa. Loistavana esimerkkinä koiran hyödyllisestä roolista on [Tullin huumekoira Hessun](#) tammikuussa 2022 tekemä löytö Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Kahden Kanadasta Suomeen saapuneen henkilön matkatavaroista löytyi yli miljoonan euron edestä marihuanaa.

Huumekoira Hessu löysi tammikuussa 2022 Helsinki-Vantaan lentoasemalla kahden Kanadasta Suomeen matkanneen henkilön matkatavaroista **yli miljoonalla eurolla marihuanaa.**

Tulli takavarikoi vuonna 2022 yli 300 asetta. Aseista valtaosa oli kaasuseita. Kaasulla toimivat aseet ovat suosittuja, koska ne eivät vaadi lupaa ja ovat helposti muunnettavissa ampuma-aseiksi. Tullin tutkimissa tapauksissa löydettiin myös ilma-aseita ja 3D-tulostettuja aseita.

Talousrikoksiksi luokiteltuihin törkeisiin veropetoksiin sisältyi savukkeiden, alkoholin ja nuuskan laiton maahantuontia sekä tapauksia, jotka liittyvät valmiste- ja arvonlisäveroihin sekä tullivarastointiin. Immateriaali-, luonnonsuojelu-, väärennys- ja tulliselvitysrikosten määrät ovat pysyneet vähäisinä. Lisäksi Tulli on tutkinut muun muassa marjoihin, mausteisiin ja lihatuotteisiin liittyviä elintarvikepetoksia. Tullin tehtäväkenttä on laaja, ja Tulli valvoo erilaisia asioita 11 eri ministeriölle. Rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa Tulli toimii läheisessä yhteistyössä muiden lainavalvontaviranomaisten kanssa.

3.3 Teko 3: Suojellemme kansalaisten terveyttä ja ympäristöä

Lainsäädännön vastaisen tuotteen tuonti Suomen markkinoille estetään, jos erä jää Tullin valvonnassa kiinni. Vuosittain jopa joka kymmenes Tullin valvoma tuote todetaan tuoteturvallisuusmääräysten vastaiseksi. Kaikkia maahantuotavia tuotteita ei voida valvoa, vaan ongelmallisten tuotteiden löytäminen tavaravirroista edellyttää hyviä tarkastuskäytäntöjä ja vankkaa asiantuntemusta.

Kansallisilla ja kansainvälisillä operaatioilla on tärkeä merkitys laittoman kaupan torjunnassa, kansalaisten terveyden ja ympäristösuojelussa, yhteistoiminnan ja tiedonvaihdon tehostamisessa sekä Tullin omien prosessien kehittämisessä. Yhdessä toimimalla on helpompaa torjua monimutkaisiakin ongelmia. Onnistumiset operaatioissa vahvistavat keskinäistä luottamusta ja parantavat kansallista kokonaisturvallisuutta.

3.3.1 Turvasimme arkea tuoteturvallisuuden valvonnalla

Tulli valvoo kaupallisesti maahantuotavien kasvipiperäisten elintarvikkeiden, yhdistelmäelintarvikkeiden sekä kulutustavaroiden vaatimustenmukaisuutta ja turvallisuutta sekä kasvisten laatua. Valvontanäytteet tutkitaan Tullilaboratoriossa. Tulli löysi yli viisisataa määräysten vastaista tuote-erää Suomeen vuonna 2022 tuoduista elintarvikkeista ja kulutustavaroista. Määräysten vastaisina hylättyjä tuote-eriä ei vapautettu markkinoille sellaisenaan, vaan niille joko

edellytettiin korjaavia toimenpiteitä tai markkinoille pääsy kiellettiin. Osa näistä vaatimusten vastaisista tuotteista arvioitiin kuluttajan terveydelle välittömästi haitallisiksi. Valvonnan tavoite onkin löytää terveydelle haitalliset tuotteet ja estää niiden pääsy kuluttajille.

Valvontaa tehdään aina erillisen suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2022 Tulli kiinnitti huomiota muun muassa ravintolisiin. Suomalaisissa verkkokaupoissa myytävistä ravintolisistä tutkittiin kiellettyjä tai terveydelle haitallisia ainesosia. Lähes joka kolmannelta tutkitusta tuotteesta löytyi lääkeainetta tai rohdoskasvia. Lisäksi kielletyt lisäaineet sekä virheelliset pakkausmerkinnät ja terveystväittämät antoivat aiheita huomautuksiin tai tuotteen hylkäämiseen. Kaikkiaan 24 ravintolisästä 13 ravintolisää osoittautui lainsäädännössä asetettujen vaatimusten vastaisiksi. Pakkauksessa ilmoittamattomia lääkeaineita ei löytynyt.

Ravintolisävalvonnassa tutkittuja tuotteita

 24 kpl

Lainsäädännön asettamien vaatimusten vastaisia tuotteita tutkituista

13 kpl

Tulli teki myös etyleenioksidivalvontaa edellistä vuotta laajemmin. Etyleenioksidi on terveydelle haitallinen yhdiste, koska se lisää riskiä sairastua syöpään. Tulli tutki muun muassa seesaminsiemeniä sisältäviä tuotteita, mausteita ja ravintolisiä. Lähes 200 tutkitun tuotteen joukosta löytyi yhdeksän liikaa etyleenioksidia sisältänyttä tuotetta, joiden markkinoille saattaminen kiellettiin. Hylättyjen tuotteiden joukossa oli mausteita ja maustesekoituksia, yrttiseoksia, yksi ravintolisä sekä smoothieaineita.

Etyleenioksidivalvonnassa tutkittuja tuotteita

 noin 200 kpl

Liikaa etyleenioksidia sisältäneitä tuotteita löytyi

9 kpl

Tullin kulutustavaroiden valvonnassa havaittiin paljon kemikaalimääräysten vastaisia tuotteita. Ftalaattipehmittimiä todettiin olevan liikaa 23 tuotteessa tai tuotepakkauksessa. Nämä olivat työkaluja, toimistotarvikkeita, leluja, kuntoiluvälineitä, vaatteita, kenkiä ja asusteita. Tutkimuksissa on havaittu, että ftalaateille altistuminen saattaa olla yhteydessä esimerkiksi lisääntymisjärjestelmän

häiriöihin. Allergiaa aiheuttavaa nikkeliä todettiin liikaa kahdeksassa tuotteessa, jotka olivat leluja, koruja ja työkaluja.

Ftalaattipehmentimiä todettiin olevan **liikaa 23 tuotteessa tai pakkauksessa**. Ftalaateille altistuminen saattaa olla yhteydessä esimerkiksi lisääntymisjärjestelmän häiriöihin.

Valvontaa toteutettiin myös projekteina muiden viranomaisten kanssa. Ulkomaisia, värikkäitä [mausteita tutkittiin](#) tehostetusti osana Tullin, Ruokaviraston ja kuntien elintarvikevalvonnan yhteistä elintarvikepetosprojektia. Mausteiden luvaton värjääminen on petoksellista toimintaa ja yleistä maailmalla, myös EU-alueella. Luvattomassa värjäämisessä käytettävät aineet voivat olla elintarvikkeeksi sopimattomia. Tehovalvonta kohdistettiin toimijoihin, joiden eristä oletettiin aikaisempien havaintojen perusteella löytyvän poikkeamia. Tutkituista 24 mausteesta 11 sai huomautuksen ja viiden tuotteen tuonti kiellettiin. Kiellettyjä väriaineita mausteista ei kuitenkaan löytynyt. Tulli kuitenkin puuttui mausteiden kasvinsuojeluainejäämiin, mikrobeihin ja puutteellisiin pakkausmerkintöihin.

Mausteiden valvonta oli osa laajempaa elintarvikepetosten selvittämiseen keskittynyttä [hanketta](#), jossa mausteiden lisäksi valvottiin [marjoja](#) ja [lihatuotteita](#). Projektissa onnistuttiin yhdistämään eri viranomaisten osaaminen ja onnistuttiin tuottamaan uutta tietoa elintarvikkeisiin liittyvän rikollisuuden ehkäisemisestä ja paljastamisesta maan rajat ylittävästä liikenteestä. Tulosten perusteella organisaatioiden erityisosaaminen sekä tiedonvaihto Tullin, Ruokaviraston ja kuntien valvontaviranomaisten välillä lisää merkittävästi vaikuttavuutta elintarvikepetosten torjunnassa maan rajat ylittävässä tavaraliikenteessä.

Mausteiden tehovalvonnassa tutkittuja tuotteita

 24 kpl

Joista huomautuksen sai

11 kpl

Ja maahantuonti kiellettiin

 5 kpl

EU:n kaksivuotisessa valvontahankkeessa Euroopan markkinoilta etsittiin [hyväksymätöntä bambukuitua](#) sisältäviä muoviastioita. Suomessa Ruokavirasto, Tulli ja kunnalliset elintarvikevalvontaviranomaiset poistivat markkinoilta turvallisuusmääräysten vastaisia muoviastioita. Muoviastiat, jotka sisältävät bambukuitua, eivät täytä EU:n turvallisuusvaatimuksia, eikä niiden pitkäaikaisen käytön turvallisuudesta ole tietoa. Tulli etsi bambukuitua sisältäviä muoviastioita tullauksista aktiivisesti, mutta niitä ei viime vuonna löytynyt.

3.3.2 Suojelimme ihmisiä ja ympäristöä kuljetusten valvonnalla

Tulli valvoo jätteiden kansainvälisiä siirtoja yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa. Vienti- tai tuontimenettelyyn asettamisen yhteydessä tarkastetaan, että viejällä tai tuojalla on jättesiirtoon tarvittavat luvat ja asiakirjat. Laittomia jättesiirtoja ehkäistään kansallisen tarkastussuunnitelman mukaisesti vuosittaisilla tehovalvonnoilla ja rajanylityspaikoilla tehtävillä valvontaiskuilla.

Tulli valvoo myös ajoneuvojen liikennekuntoisuutta, kuormauksia ja vaarallisten aineiden kuljetuksia keskittyen pääasiassa rajat ylittävän liikenteen valvontaan. Tullin liikennevalvonnan tarkoituksena on estää epäkuntoisten, ylikuormattujen sekä väärin lastattujen ajoneuvojen pääsy Suomen liikennevirtaan. Vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnalla varmistetaan niiden kuljettamiseen liittyvien säädösten noudattamista, ja samalla pienennetään ihmishengille ja ympäristölle mahdollisesti aiheutuvia haittoja.

Valvoimme kansainvälisiä jättesiirtoja

Vuonna 2022 osallistuimme jälleen kansainväliseen [Demeter-valvontaoperaatioon](#), jonka kohteena olivat muovi- ja elektroniikkajäte. Helsingin satamassa tehtiin lähtevän liikenteen valvontaa kevään ja syksyn valvontaiskuissa. Lisäksi Tornion tullissa toteutettiin valvontaisku yhdessä Ruotsin viranomaisten kanssa. Näissä rajanylityspaikoilla tehtävissä tarkastuksissa valvotaan myös EU:n jäsenmaiden välistä liikennettä, joista ei tehdä tulli-ilmoituksia. Tulli osallistui myös jätekuljetusten valvontaan yhdessä poliisin ja Lapin Ely-keskuksen kanssa Muoniossa ja Kolarissa.

Operaatiot kerryttävät tärkeää ajankohtaista tietoa kansainvälisestä laittomasta toiminnasta sekä rikollisten käyttämistä uusista tekotavoista ja salakuljetusreiteistä. Kansainväliset operaatiot auttavat tulleja tarkastelemaan sekä seuraamaan ammattimaista ja vakavaa rikollisuutta entistä paremmin.

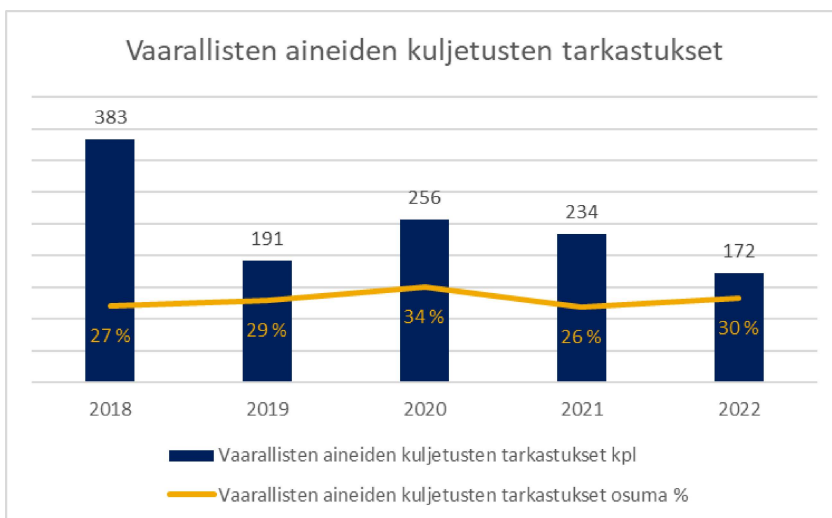
Turvasimme valvomalla tieliikennekuntoisuutta ja vaarallisten aineiden kuljetuksia

Monien muiden tehtäviensä lisäksi Tulli on myös toimivaltainen liikenteenvalvoja. Tieliikenne- ja ajoneuvolain mukaisesti Tulli valvoo ajoneuvojen kuormausta, kuntoa ja kuljettamista. Vaarallisten aineiden kuljetusta säätelevät kansallinen laki vaarallisten aineiden kuljettamisesta ja kansainvälinen ADR-sopimus.

Tulli on molemmissa säädöksissä toimivaltainen valvoja. Viranomaisten keskinäisen sopimuksen mukaisesti Tulli valvoo pääasiassa rajat ylittävää raskasta liikennettä. Henkilöautojen kuntoisuusvalvonta taas on sopimuksessa jaettu Rajavartiolaitoksen tehtäväksi. Rajat ylittävää liikennettä Tulli valvoo maarajan rajanylityspaikoilla ja satamissa. Vaarallisten aineiden

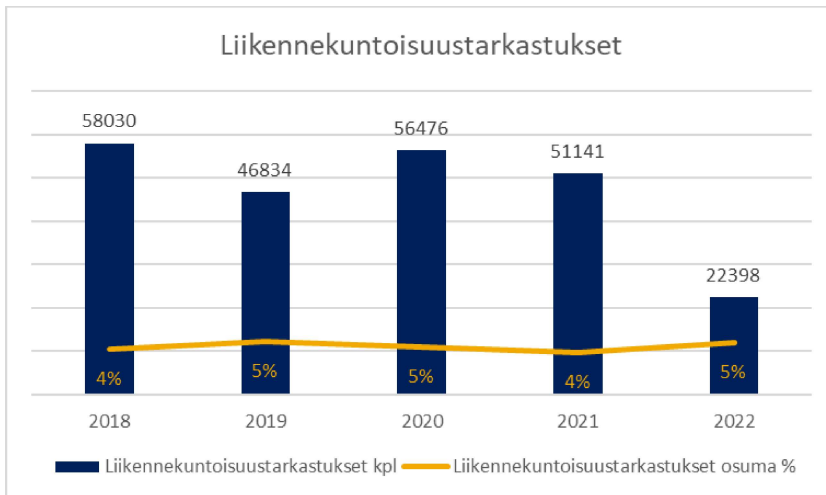
kuljettamisessa on erityisiä säännöksiä ja vaatimuksia ajoneuvolle, kuljettajalle, pakkauksille ja kuorman käsittelylle. Vaarallisten aineiden kuljetusyksikön tarkastuksessa varmistetaan, että kuljetus on kaikilta osin säännösten mukainen ja turvallinen.

Normaaleina vuosina Tulli on suorittanut keskimäärin 350 raportoitua vaarallisten aineiden kuljetusten tarkastusta. Huomauttamista ja korjauskehotuksia on keskimääräisesti 25 prosentissa tarkastuksista. Viimeisen kolmen vuoden aikana maailmanlaajuinen pandemia ja etenkin Venäjän aloittama hyökkäyssota on kuitenkin merkittävästi muuttanut liikennevirtoja. Etenkin itärajan rajanylityspaikoilla raskas liikenne on olennaisesti hiljentynyt, ja pakotteiden myötä myös liikenteen rakenne on muuttunut. Vuoden 2022 aikana Tulli teki 172 raportoitua vaarallisten aineiden kuljetusten tarkastusta. Tarkastuksista 51 johti jatkotoimenpiteisiin. Havaitut puutteet hoidettiin sakkomenettelyssä tai huomautusmenettelyssä. Tärkeintä valvonnassa on saada puutteellinen kuljetus säädösten mukaiseen kuntoon ja turvalliseksi yleiseen liikennevirtaan.

Liikennekuntoisuusvalvonnassa painopistealueena on EU:n itäinen raja. Toiminnan vaikuttavuuden kannalta on tärkeää estää epäkuntoisten ajoneuvojen maahantulo jo saapumisvaiheessa. Sisärajoilla ja satamissa painopistealueena on lastiturvallisuus. Ajoneuvojen kuntoisuusvalvontaa suoritetaan pääasiassa tullin- ja verovälityksen yhteydessä, lähinnä havaintojen ja riskiprofiilien perusteella. Tarkastettavat ajoneuvot ovat pääasiassa EU- ja ETA-ajoneuvoja. Tulli osallistuu myös PTR-viranomaisten yhteisiin valvontaiskuihin sisämaassa.

Vuonna 2022 Tulli suoritti yhteensä 22 398 ajoneuvojen liikennekuntoisuuteen liittyvää tarkastusta, joista toimenpiteisiin johti 1 162. Itärajalla suoritetuissa tarkastuksissa 180 ajoneuvon teknisessä kunnossa oli niin suuria puutteita, että ne palautettiin maasta. Muita toimenpiteitä olivat korjauskehoitus, liikennevirhemaksu tai sakkomenettely. Eniten puutteita havaitaan ajoneuvojen jarruissa, akselistossa ja renkaissa, ajoneuvon rungossa, näkyvyydessä, valoissa sekä ohjainlaitteissa.

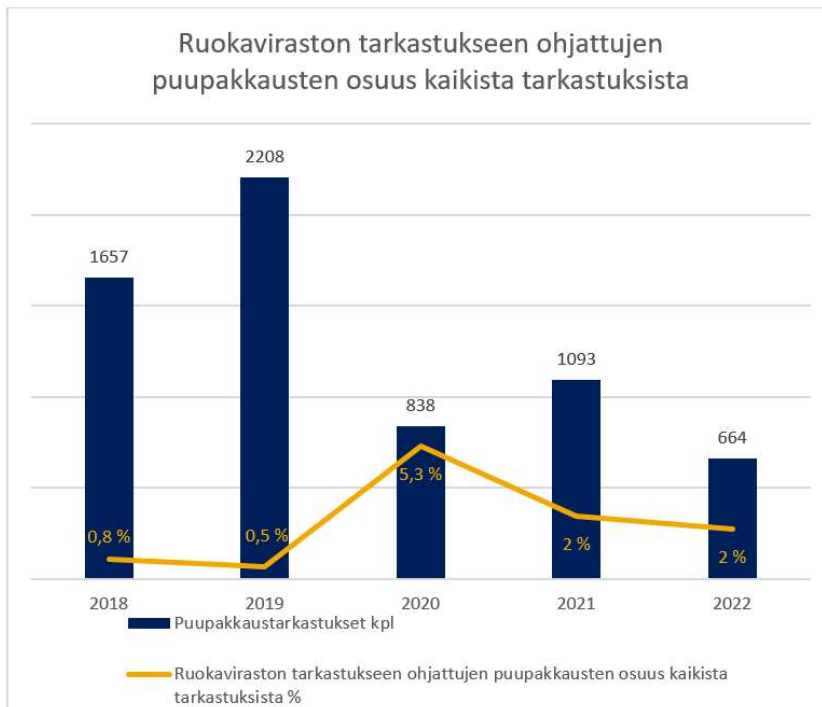
3.3.3 Ehkäisimme kasvi- ja eläinperäisten tautien leviämistä

Tulli valvoo erilaisten kansainvälisten ja kansallisten sopimusten perusteella eläin- ja kasvipäristen tuotteiden tuontia EU:n ulkopuolelta sekä EU:n sisäliikenteessä yhteistyössä eri viranomaisten kanssa. Raportissa kuvaamme tarkemmin esimerkein vuoden 2022 valvonnan tuloksia. Tulli valvoo EU:n ulkopuolisten liha- ja maitotuotteiden yksityistuoontia tehostetusti. Tavoitteena on estää afrikkalaisen sikaruton leviäminen. Lemmikkieläinten maahantuontiin liittyy rajoituksia, joiden tarkoituksena on estää muun muassa rabieksen leviäminen. Puupakkaustarkastuksilla haluamme estää kasvintuhoojien leviämistä maasta toiseen.

Puupakkausten mukana voi kulkeutua tuholaisia

YK:n maatalous- ja elintarvikejärjestö FAO on laatinut IPPC-sopimuksen (International Plant Protection Convention) perusteella puista pakkausmateriaalia koskevan ISPM15-standardin, jossa määritellään pakkausmateriaalille käsittely- ja merkintävaatimukset. Sen tarkoituksena on estää kasvintuhoojien leviäminen maasta toiseen pakkausmateriaalin mukana.

Tulli tarkastaa, että puisen pakkausmateriaalin ISPM15-standardin mukaiset tuontivaatimukset täyttyvät. Esimerkiksi mäntyankeroksen ja runkojäärän leviäminen Suomen metsiin aiheuttaisi merkittävää kansantaloudellista vahinkoa. Vuonna 2022 Tulli teki yhteensä 664 puisen pakkausmateriaalin tarkastusta, joista 13 (noin 2 prosenttia kaikista tarkastuksista) ohjattiin Ruokaviraston tarkastukseen.

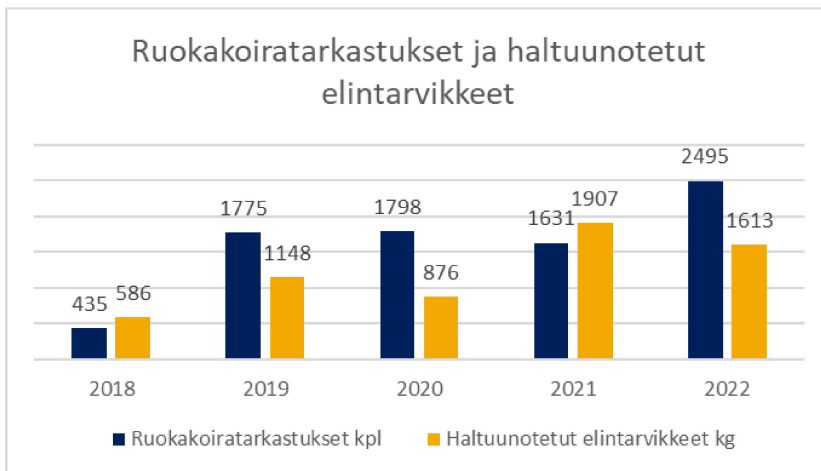
Afrikkalainen sikarutto leviää infektoituneen elintarvikkeen mukana

Afrikkalainen sikarutto (ASF) on sikojen, villisikojen ja minisikojen helposti leviävä, tappava verenvuototauti, johon ei ole olemassa hoitoa eikä rokotetta. Tauti ei tartu ihmisiin, mutta taudin leviäminen maahan aiheuttaisi suuria taloudellisia tappioita sikatiloille ja koko lihateollisuudelle, sillä taudin hävittämiseksi kaikki sairastuneen tilan siat jouduttaisiin lopettamaan. ASF saattaa kulkeutua Suomeen muun muassa infektoituneen lihan tai lihatuotteen tai kontaminoituneiden eläinkuljetusajoneuvojen mukana. Kaikenlaisten liha- ja maitotuotteiden tuonti EU:n ulkopuolelta on kielletty, ja erityisesti ASF:n leviämisen estämiseksi Tulli valvoo näiden tuotteiden yksityistuontia.

Tulli voi valvoa myös EU:n sisäisessä liikenteessä, onko matkustajien mukanaan tuomien tultuisten joukossa sellaisia tuotteita, joiden siirtäminen Suomeen on komission suojapäätöksillä kiellettyä. Suojapäätökset ovat Euroopan komission asettamia jäsenvaltioita sitovia säädöksiä, joita komissio voi asettaa alkuperämaassa ilmenneen vaaratilanteen vuoksi. Kyseisen suojapäätöksen mukaan elävien sikojen, niiden sukusolujen ja alkioiden, sianlihan, sian raakalihavalmisteiden, sianlihavalmisteiden ja muiden sianlihaa sisältävien tuotteiden ja siasta saatavien sivutuotteiden siirtoja on rajoitettu niistä EU-maista, joissa on afrikkalaisen sikaruton takia määritelty rajoitusalueita. Samat rajoitukset koskevat myös luonnonvaraisia sikoja ja niistä saatavia tuotteita.

Vuoden 2022 aikana Tullin haltuunottamien ja asiakkaiden luovuttamien kiellettyjen liha- ja maitotuotteiden yhteenlaskettu määrä oli noin 7 500 kiloa. Ruokakoirien löytämiä liha- ja maitotuotteita tästä kokonaismäärästä oli hieman yli 1 600 kiloa. Koska asiakkaat voivat luovuttaa

tuotteita myös vapaaehtoisesti, ei kaikkia liha- ja maitotuotteita pystytä tilastoimaan täysin luotettavasti.

Eläinten maahantuonnin säädöksillä estetään tautien leviämistä

EU:n lemmikkien maahantuontia koskevilla rajoituksilla on tarkoitus suojata sekä ihmisiä että eläimiä. Yksittäisen lemmikin maahantuonnin rajoituksilla suojataan erilaisten tautien, kuten rabieksen ja myyräekinokokin leviämistä. Tullilla on velvollisuus tarkastaa kaikki kolmansista maista ei-kaupallisesti saapuvat lemmikit. Lisäksi sisäliikenteessä Tulli voi valvoa eläinten siirtoa jäsenvaltioiden välillä sekä Suomesta muuhun kuin toiseen jäsenvaltioon.

Tulli on pyrkinyt aktiivisesti tiedottamaan liha- ja maitotuotteiden yksityistuonnin kielloista ja rajoituksista sekä lemmikkieläinten maahantuontiin liittyvistä vaatimuksista mediatiedotteilla, verkkoartikkeleilla sekä sosiaalisen median nostoilla.

Koronapandemia ja Venäjälle asetetut pakotteet ovat rajoittaneet liikennettä, millä on ollut laajoja vaikutuksia henkilöiden ja tavaroiden liikkumiseen. Tämä näkyy myös lemmikkieläintarkastuksissa. Loppuvuonna 2022 itärajan henkilöliikennemäärä oli yli 80 prosenttia alhaisempi kuin vastaavana ajankohtana koronapandemiaa edeltäneinä vuosina.

Venäjän hyökkäyssodan alettua ukrainalaisten mukana Suomeen tulevat lemmikkieläimet ovat saaneet tulla maahan ilman erillistä ennakkohakemusta tai lupaa. Lemmikki on voinut saapua maahan omistajansa kanssa esimerkiksi ilman mikrosirua, raivotautirokotusta tai raivotaudin vastaainetestiä, jolloin omistaja on ohjeistettu olemaan yhteydessä paikalliseen eläinlääkäriin kolmen päivän sisällä saapumisesta.

Lemmikkieläintarkastukset ja osumaprosentti

Jos koiralta on puuttunut lääkitys *Echinococcus multilocularis* -heisimatoa vastaan, koiran omistaja on saanut Tullilta rajanylityspaikalla heisimadon häätöön tabletin, jonka omistaja on antanut koiralleen Tullin valvonnassa.

Helputuksia on tehty ainoastaan pakolaisten mukanaan tuomille omille lemmikeille. Rajan yli tulleita eläimiä valvotaan tarkasti, sillä lemmikkien maahantuontia koskevien säädösten tarkoituksena on estää tautien leviäminen ja suojella siten sekä ihmisten että eläinten terveyttä.

Venäjän hyökkäyssodan alettua Ukrainassa, **ukrainalaisten** mukana Suomeen tulevat **lemmikkieläimet** ovat **saaneet tulla maahan ilman** erillistä **ennakkohakemusta tai lupaa.**

3.4 Teko 4: Haluamme olla vastuullinen ja houkutteleva työnantaja

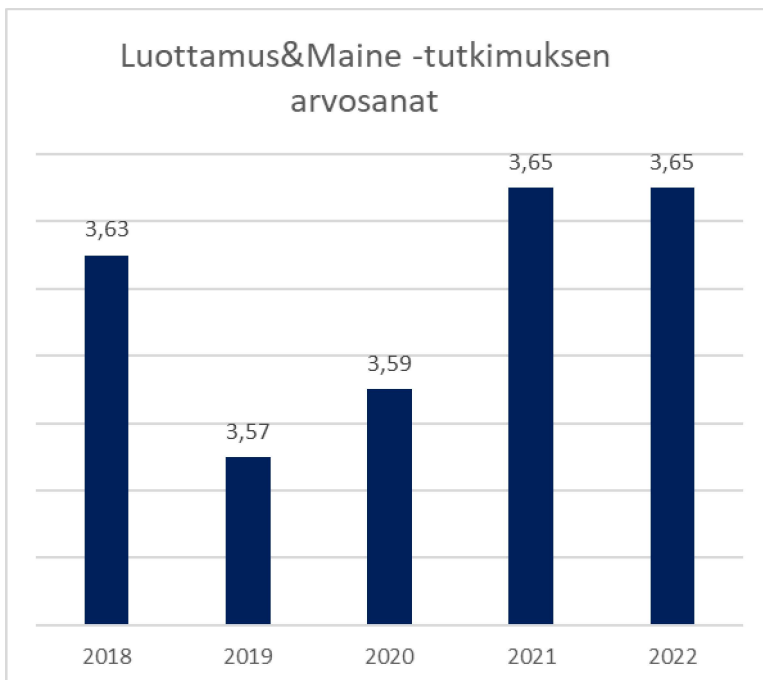
Vuoden 2022 aikana on hahmoteltu Tullin strategian osana henkilöstörakenteen kehittämistä vuoden 2030 tavoitteita kohti. Strategiatyössä on linjattu lukuisia toimia, joiden avulla

henkilöstörakennetta pyritään kehittämään toimintaympäristön muutoksia ja Tullin tulevia henkilöstötarpeita vastaavaksi. Työssä on korostettu aiempaa laajempaa ja joustavampaa henkilöstöressurssien hyödyntämistä sekä yhteiskuntavastuuta. Näitä tavoitellaan muun muassa erilaisilla rakenteellisilla ja osaamisen kehittämiseen liittyvillä toimilla. Toimilla edistetään esimerkiksi laaja-alaisen ja monimuotoisen osaamisen kehittämistä, henkilö- ja tehtäväkiertoja, koulutus- ja urapolkusuunnittelua, yhteiskuntavastuullista ja syrjimätöntä rekrytointia, työhyvinvointia ja työkykyä sekä johtamisen ja esihenkilötyön kehittämistä. Olemme myös sujuvoittaneet rekrytointiprosessia muun muassa ottamalla käyttöön ansiotyhteenvetorobotin. Lisäksi olemme keventäneet esihenkilöiden työmäärää siirtämällä osia prosessista henkilöstöhallinnon tehtäväksi.

Haluamme, että Tulli on jokaiselle nykyiselle ja tulevalle tullilaiselle entistäkin parempi ja houkuttelevampi työnantaja.

Tullin maine työnantajana

Seuraamme Tullin maineen kehittymistä vuosittain tehtävällä Luottamus&Maine-tutkimuksella. Tutkimuksessa vastaajat arvioivat Tullin mainetta eri aihepiireistä, jotka ovat hallinto, talous, johto, innovaatiot, vuorovaikutus, tuotteet ja palvelut, työpaikka sekä vastuullisuus. Kaikkien aihepiirien tulokset yhdessä muodostavat kokonaisarvosanan.

Tullin maineen kokonaisarvosana oli 3,65 (asteikolla 1–5), joka pysyi edellisvuoden tasolla. Tullin maine on parantunut vuodesta 2018 (3,63), jolloin osallistuimme tutkimukseen ensimmäistä kertaa. Vastuullisuusarvosana 3,79 on hyvä, vaikkakin tulos laskikin edellisvuodesta (3,86). Myös työpaikkaarvosana 3,69 on edelleen hyvällä tasolla, vaikka sekin laski edellisvuodesta (3,73). Maineen ja sen

osa-alueiden kehittymistä seurataan pitkällä tähtäimellä, sillä mielikuvat muuttuvat hitaasti, jolloin myös tulokset näkyvät useamman vuoden aikajänteellä.

3.4.1 Edistimme työelämän monimuotoisuutta

Yhteiskuntavastuullisen rekrytoinnin toimintamalli hyväksyttiin Tullin johtoryhmässä joulukuussa 2022. Toimintamalli perustuu yhteistyöhön erityisryhmien koulutus- ja työllistymispalveluja tarjoavien tahojen kanssa. Näitä verkostoja pyritään jatkuvasti laajentamaan ja monipuolistamaan.

Tulli osallistui kesäkuussa 2022 kansainväliseen Job Shadow Day -tapahtumaan. Job Shadow Day on päivä henkilöille, joiden elämäntilanne, sairaus tai vamma vaikeuttavat työllistymistä. Päivän tarkoituksena on tuoda esille tällaisten henkilöiden osaaminen ja motivaatio työntekoon. Kolme henkilöä ja heidän työvalmentajansa Aula-Työkodista seurasivat päivän ajan työskentelyä Lentotullissa. Päivän koordinaattorina Suomessa toimii Vates-säätiö.

Tulli osallistui kesäkuussa kansainväliseen **Job Shadow Day –tapahtumaan**, jonka tarkoituksena on **tuoda esille erityistarpeita omaavien henkilöiden osaaminen ja motivaatio työntekoon**. Aula-Työkodista kolme henkilöä ja heidän työvalmentajansa seurasivat päivän ajan työskentelyä Lentotullissa.

Pyrkimys henkilöstörakenteen monimuotoisuuteen on huomioitu myös rekrytointi-ilmoitusten monimuotoisuuslausekkeella: ”Toivomme hakijoiksi eri ikäisiä ja eri sukupuolia olevia henkilöitä sekä kieli-, kulttuuri- tai muihin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä”.

Vuorotteluvapaan sijaisuuksien täyttämässä on jatkettu yhteistyötä TE-palvelujen kanssa. Tullin antamissa valintakriteereissä on nostettu esiin vaikeasti työllistyvien henkilöiden huomioiminen. Joulukuussa 2022 Tulliin rekrytoitiin ns. kuntakokeilun piiriin kuuluvista työnhakijoista neljä henkilöä vuorotteluvapaan sijaisuuksiin. Rekrytointiprosessia muokattiin kaksivaiheiseksi, millä pyrittiin vahvistamaan haastateltujen työnhakurohkeutta ja -osaamista.

Rekrytoimme enemmän monipaikkaisesti

Tullissa tehdään paljon paikkasidonnaista työtä. Rekrytoimme kuitenkin monipaikkaisesti niissä tehtävissä, joissa se on mahdollista. Arvioimme paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työntönteon mahdollisuudet aina, kun rekrytoimme uusia työntekijöitä. Etsimme jatkuvasti erilaisia tapoja tehdä töitä monipaikkaisesti. Tuomme etätyömahdollisuuden esiin jo hakuilmoituksessa.

Uudet työntekijät voivat valita työskentelypaikkansa joustavammin Tullin määrittelemistä rekrytointikohtaisista vaihtoehdoista. Työntönteon välineet mahdollistavat yhteydenpidon ja työn tekemisen ilman tietyn toimipaikan sidonnaisuutta. Tullilaiset voivat tehtävästä ja osaston linjauksesta riippuen tehdä töitä joko virkapaikalla ja etänä tai kokonaan työpaikalla.

Vuonna 2022 monipaikkaisten rekrytointien osuus kaikista rekrytoinneista oli 19 prosenttia, mikä ylitti 8 prosentilla tulostavoitteena olleen tavoitetason. Viimeisinä vuosina olemme kiinnittäneet

huomiota siihen, että avattavissa rekrytoinneissa olisi useampi työntekopaikka tarjolla niissä rekrytoinneissa, joissa se on mahdollista.

Monipaikkaisten rekrytointien osuus kaikista rekrytoinneista vuonna **2022 oli 19 %**. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 11 %.

3.4.2 Lisäsimme tullitietoutta oppilaitos- ja opiskelijayhteistyöllä

Tulli kouluttaa pitkälti itse oman henkilöstönsä, mutta tekee sen lisäksi monipuolista yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa.

Tullin strategian (2020–2023) toimeenpanosuunnitelman yhtenä tavoitteena oli saada tullimenettelyt ja tullitoiminta mukaan korkeakoulutasoiisiin ja ammattikorkeakoulutasoiisiin opetussuunnitelmiin. Tavoitteen taustalla on muun muassa se, että tullitietoisuuden lisääntyminen yhteiskunnassa lisää Tullin asiakkaiden tieto- ja taitotasoa tulliasioissa. Tämä tukee Tullin vaatimusten mukaista, oikeellista toimintaa.

Suomen ensimmäinen tulliasioita käsittelevä korkeakoulun opintokokonaisuus käynnistyi Tullin ja [Turun ammattikorkeakoulun yhteistyönä](#) syyskuussa 2022. Opintojakso kouluttaa logistiikan, kuljetustekniikan ja kansainvälisen kaupan opiskelijoita muun muassa tullimenettelyiden ja tullii-ilmoitusprosessin osajiksi. Yhteensä 68 Turun AMK:n opiskelijaa ja yritysten edustajia suoritti koulutuksen.

Tulli tarjoaa nuorille ja opiskelijoille mahdollisuuksia saada työelämäkokemusta esimerkiksi harjoittelun kautta. Vuonna 2022 Tullissa työskenteli yhteensä 21 harjoittelijaa. Harjoittelujaksot kestivät keskimäärin neljä kuukautta, ja suurimmasta osasta maksettiin palkka.

Tulli tarjoaa työelämäkokemusta työharjoittelun kautta. **Vuonna 2022 Tullissa työskenteli 21 harjoittelijaa.**

Tullialan ammattitutkinto oppisopimuksella

Tullialan ammattitutkinnon on voinut suorittaa vuodesta 2012 alkaen [oppisopimusmallilla](#) yhteistyössä Kouvolan ammattiopisto Oy:n (Eduko) kanssa. Oppisopimuskoulutuksessa henkilö suorittaa Tullialan ammattitutkinnon, joka antaa pätevyyden tiettyihin tullialan tehtäviin. Kouvolan ammattiopisto Oy (Eduko) vastaa Tullialan ammattitutkinnon järjestämisestä. Tulli puolestaan vastaa oppisopimuskoulutuksen teoriaopinnoista, jotka suoritetaan etukäteen suunnitellun aikataulun mukaisesti sekä etäopintoina työ- tai etätyöpaikalta että lähiopintoina Pasilassa. Työpaikalla oppimisen aikana opiskelija hankkii tarvittavan osaamisen tutkinnon suorittamista varten.

Oppisopimuskoulutus kestää noin kolme vuotta. Tutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus työllistyä vakituisesti Tulliin koulutuksen jälkeen. Koulutus on opiskelijalle ilmaista, ja hän saa koulutuksen ajalta virkaehtosopimuksen mukaista palkkaa. Oppisopimuskoulutusta ja Tullialan peruskoulutusta suoritti 2022 ennätysmäärä opiskelijoita. Vuoden 2022 lopussa Tullialan ammattitutkinnon suorittaneita tullilaisia oli yhteensä 230.

Uramahdollisuudet tutuiksi messuilla ja oppilaitosvierailuilla

Lisäämme tullitietoutta ja rakennamme positiivista työnantajamielikuvaa myös viestinnän ja tapahtumien avulla. Vuonna 2022 määrittelimme ensimmäistä kertaa Tullin työnantajamielikuvan tahtotilan ja laadimme sen kehityssuunnitelman. Toteutimme suunnitelmaa muun muassa osallistumalla loppuvuodesta rekrytointimessuille Aalto Talent Expoon Espoossa ja Duuni Dayhin Lappeenrannassa. Kohtasimme rekrytointimessuilla monien eri alojen korkeakouluopiskelijoita ja vastavalmistuneita. Tavoittemme oli laajentaa mielikuvaa Tullista asiantuntijaorganisaationa ja potentiaalisena työpaikkana eri alojen asiantuntijoille. Jaoimme messuilla sekä esitteitä Tullista että haalarimerkkejä, jotka osoittautuivat hyvin halutuiksi. Monet opiskelijat eivät tienneet ennestään, että Tullissa on paljon uramahdollisuuksia korkeasti koulutetuille. Tästä näkökulmasta saavutimme tavoittemme mielikuvan laajentamisesta. Viestimme messuista myös Tullin sosiaalisen median kanavissa.

Joulukuussa osallistuimme [turvallisuusviranomaisten yhteiselle oppilaitoskiertueelle](#) saamenkielisellä alueella tunturi-Lapissa poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa. Kiertueen tarkoituksena oli esitellä yläkoululaisille ja lukiolaisille turvallisuusviranomaisten uramahdollisuuksia. Kiertueella vierailtiin Ivalossa, Inarissa, Utsjoella sekä Sevettijärvellä ja tavoitettiin noin 400 nuorta. Jokainen viranomaisen varasi tilaisuuksiin omaa paikallista henkilöstöään, joiden lisäksi viestinnän koordinointiin oli jokaiselta viranomaiselta nimettynä vastuuhenkilöt. Viranomaisten yhteistiedote kampanjasta julkaistiin suomeksi sekä pohjois- ja koltansaameksi. Useampi media julkaisi tiedotteen, ja lisäksi ainakin Lapin Kansa teki Ivalon koulun tilaisuudesta jutun.

4 Tulli tukee työarjessa ja kehittää käytännön ympäristötekoja – näin pienennämme jalanjälkeämme

Tässä luvussa käsittelemme toiminnastamme aiheutuvien ekologisten ja sosiaalisten seurausten vähentämistä eli jalanjälkemme pienentämistä. Olemme tunnistaneet merkittävimmiksi näkökulmiksi henkilöstömme tukemisen työarjessa sekä toimintamme ympäristövaikutusten pienentämisen.

4.1 Vastuullisesti yhdessä – tullilaisten työarjen tukeminen eri keinoin

Koronapandemia muutti Tullin tietotyöläisten työntekotapoja pysyvästi. Tullissa siirryttiin etä- ja lähityön yhdistävään monipaikkaiseen työnteon malliin, kun valtakunnallinen etätösuositus päättyi. Monipaikkaisessa työssä töitä voi tehdä virkapaikan lisäksi esimerkiksi kotona, toisessa Tullin toimipisteessä tai virastojen yhteiskäyttötilassa. Monet tullilaiset tekevät nykyisin paljon etätöitä. Monipaikkaisuus on yksi tapa lisätä työnteon joustavuutta ja helpottaa vapaa-ajan ja työn yhteensovittamista. On kuitenkin selvää, että tavoittelemassamme monipaikkaisessa arjessa meidän on toiminnallisten tarpeiden ja resurssinäkökohtien ohessa huolehdittava myös yhteisöllisyydestä. Tullilaisten yhteishenki on läpi organisaatiomme monisatavuotisen historian ollut yksi organisaatiomme menestystekijöistä, ja tämän yhteishengen vaalimiseen pitää jatkossa panostaa enenevässä määrin.

Tullissa työhyvinvointia edistetään työhyvinvointisuunnitelman avulla. Työhyvinvointisuunnitelmassa on tunnistettu keskeiset kehittämisen kohteet sekä toimenpiteet työhyvinvoinnin ja työkyvyn kehittämistyölle Tullissa. Suunnitelma perustuu työhyvinvoinnista kerättyyn tietoon ja keskusteluille tullilaisten, työterveyshuollon ja Kevan kanssa. Yksi keino kerätä tietoa tullilaisten työhyvinvoinnista on vuosittain toteutettu valtion VM Baro-henkilöstötutkimus. Vuonna 2022 toteutetun VM Baro-kyselyn tulokset näyttivät, että työhyvinvoinnin kehitys on Tullissa ollut viime vuodenkin mittauksessa positiivista.

4.1.1 Edistimme työyhteisön tasa-arvoisuutta ja työn joustavuutta

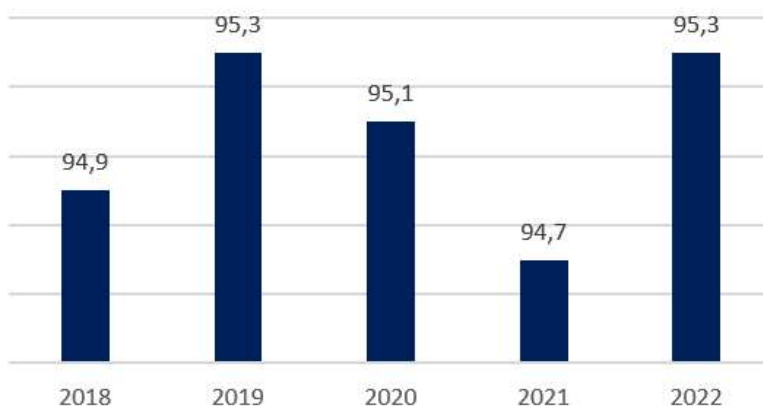
Vuoden 2022 lopussa Tullissa työskenteli 2 040 henkilöä. Henkilöstöstämme 61 prosenttia tekee asiantuntijatyötä eri toiminnoissa ja 39 prosenttia sijoittuu tullitoimipaikoille tulliselvitys- ja tullivalvontatehtäviin.

Naisten osuus henkilöstöstämme oli 46 prosenttia ja miesten osuus 54 prosenttia. Tullissa työskentelee naisia 5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin valtionhallinnossa yleensä. Asiantuntijatehtävissä toimivien naisten osuus oli 51,7 prosenttia (valtionhallinto: 56,9 prosenttia). Osuus kasvoi 3 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Esihenkilötehtävissä toimivien naisten osuus oli 40 prosenttia, ja se on selvästi korkeampi kuin valtionhallinnossa yleisesti (26,4 prosenttia).

Henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että työyhteisön toiminta koetaan tasa-arvoiseksi. Olennainen osa tasa-arvoa on samapalkkaisuus: eri sukupuolille maksetaan sama palkka

samanarvoisesta työstä samalla työnantajalla. Tullin samapalkkaisuusindeksi vuonna 2022 oli 95,3 prosenttia (2021: 94,7 prosenttia). Tämä tarkoittaa, että miehet saivat keskimäärin 4,9 prosenttia korkeampaa palkkaa kuin naiset. Haittalisät kasvattavat naisten ja miesten palkkaeroja niillä vaativuustasoilla, joilla tehdään vuorotyötä. Miehet tekevät enemmän vuorotyötä kuin naiset.

Samapalkkaisuusindeksi

Tullissa toimii tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä, jossa on puheenjohtajan ja sihteerin lisäksi 13 jäsentä. Työryhmä laatii säännöllisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Edellinen suunnitelma oli voimassa 2020–2022.

Etätyöstä tuli vallitseva työntekotapa monipaikkaisessa työssä

Tullissa eri osastoilla ja toiminnoilla työt ja siihen liittyvät tarpeet ovat erilaisia. Siksi Tullissa ei ole yhtä työntönnön mallia vaan osastot ja toiminnot saavat linjata itselleen sopivimmat käytännöt. Siirryimme vuoden 2022 alussa monipaikkaisen työntönnön malliin, jossa työntekijät saavat valita itselleen sopivimman paikan tehdä töitä, ellei työ edellytä virkapaikallaoloa. Monissa tehtävissä etätyöstä on tullut pääasiallinen työntönnön tapa ja henkilöstömme on antanut hyvää palautetta monipaikkaisen työn mallista. Lisääntynyt etätyön määrä on vaikuttanut positiivisesti henkilöstömme työtyytyväisyyteen sekä kodin ja virkapaikan välisen matkustamisen vähentymiseen.

Vuonna 2022 etätyön määrä Tullissa oli reilut 132 400 työpäivää. Etätöitä teki reilu kolmannes kaikista tullilaisista. Etätyön ja lähityön suhde etätöiden tehneiden osalta oli 70/30 etätyön hyväksi. Tässä on huomioitu vain etätyötä tekevät henkilöt pois lukien lomat ja muut poissaolot. Vuoden 2022 aikana etätyötä tehneet tekivät keskimäärin 169 etätyöpäivää, kun kaikkiaan arkityöpäiviä oli 253.

Työtä järjesteltiin uudelleen hyökkäyssodan vuoksi

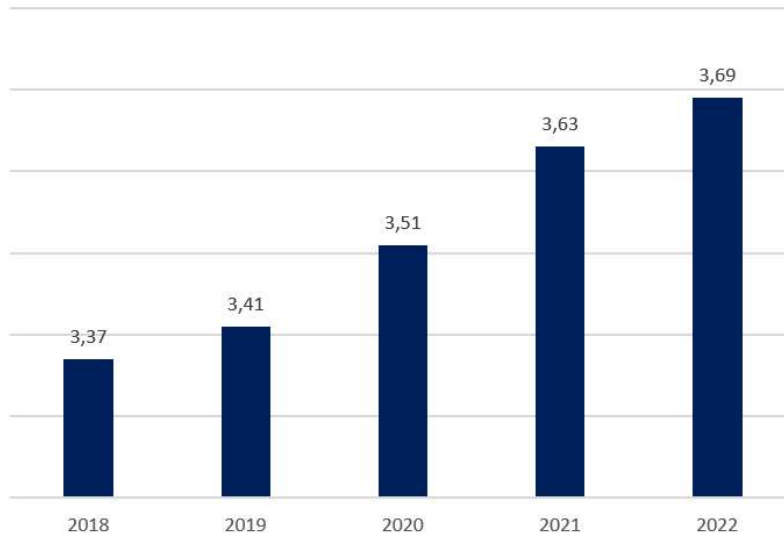
Viimeisen vuoden aikana Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan [vaikutti monen tullilaisen työnkuvaan](#). Toisaalta pakotevalvonta on työllistänyt mutta hiljentynyt liikenne itärajalla on vähentänyt työn määrää merkittävästi. Siksi osa tullitoimipaikoista on supistanut aukioloaikojaan ja osa toimipaikoista

on suljettu toistaiseksi. Tullissa järjesteltiin töitä ensimmäisen kerran keväällä ja uudelleen syksyllä. Tullin henkilöstöhallinto kartoitti eri osastojen sekä paikkariippuvaisia että -riippumattomia tehtäviä, joita voitiin tarvittaessa tarjota niille työntekijöille, joiden tehtävät ovat vähentyneet tai mahdollisesti vähentyvät tulevaisuudessa. Paikkariippumattomia tehtäviä kohdennettiin itärajan toimipaikoille sekä erityisesti niille tulliselvitysosaajille, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua valvontatehtäviin. Tulli on pystynyt tarjoamaan työntekijöilleen korvaavia tehtäviä, eikä ketään ole irtisanottu tai lomautettu.

4.1.2 Kehitimme työhyvinvointia ja työkykyä suunnitelmallisesti

Tullin työhyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–2024 otettiin käyttöön alkuvuodesta. Suunnitelma perustuu työkyky- ja työhyvinvointitiedon pohjalta tunnistettuihin sekä tullilaisten strategiatyössä esille nostamiin kehittämistarpeisiin. Työhyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu keskeiset kehittämisen kohteet sekä toimenpiteet työhyvinvoinnin ja työkyvyn kehittämistyön kuudelle painopistealueelle. Toimenpiteitä on määritelty työkyvyn ja työhyvinvoinnin johtamiseen, johtamisen ja esihenkilötyön tukemiseen, työyhteisön toimivuuden ja työntekijäkokemuksen edistämiseen, työssä oppimisen ja työtapojen kehittämiseen, osaamisen hallintaan sekä työkyvyn edistämiseen ja tukemiseen. [Tullin henkilöstökertomuksessa 2022](#) on kerrottu kehitystoimenpiteistä tarkemmin.

Työtyytyväisyys, VMBaron kokonaisindeksi

VM Baro -henkilöstötutkimus toteutettiin syys-lokakuussa 2022. Vastausprosentti oli 60 ja työtyytyväisyyden kokonaisindeksi 3,69 (asteikolla 1–5). Tulosten mukaan työtyytyväisyys on parantunut edellisen vuoden vastauksiin verrattuna. Parhaimmiksi koettuja asioita olivat työn tavoitteiden tietäminen, työpaikan arvojen tunteminen, sitoutuminen työnantajan tavoitteisiin, sukupuolten tasa-arvon toteutuminen työyhteisössä sekä luottamus palvelussuhteen jatkumiseen. Heikoimmat arviot saivat palkkauksen muuttuminen työsuorituksen muuttuessa, ylimmän johdon toimiminen esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä, johdon strategiset linjaukset tavoitteiden

saavuttamisessa, palkkauksen oikeudenmukaisuus ja johdon strategiset linjaukset tukevat tavoitteiden saavuttamista.

Henkilöstötutkimuksen työyhteisökohtaisia tuloksia käydään läpi työyhteisöjen työhyvinvoinnin kehittämistilaisuuksissa. Esihenkilö järjestää tilaisuuden, jossa omista tuloksista keskustellaan ja ideoidaan kehittämisen kohteita. Tämän pohjalta työyhteisöt laativat omia kehittämissuunnitelmia työhyvinvoinnin edistämiseksi. Työhyvinvoinnin kehittämistilaisuuksia varten päivitettiin osallistamisen ohjeistusta.

Työhyvinvointia edistettiin yhteisillä tilaisuuksilla ja kampanjalla

Järjestimme vuonna 2022 henkilöstöllemme 14 Hetki hyvinvoinnille -tilaisuutta. Tilaisuuksissa oli yhteensä 2 548 osallistujaa. Tilaisuuksissa nostettiin esille hyvinvoinnin, työhyvinvoinnin ja työkyvyn aihepiirejä sekä annettiin osallistujille mahdollisuus keskusteluun ja kommentointiin. Tilaisuuksissa korostettiin myös hyvän työkäyttämisen ja ilmapiirin merkitystä sekä esiteltiin työyhteisösovittelua yhtenä keinona selvittää työyhteisöhäiriöitä. Eri aihepiireistä oli alustamassa Tullin omia sekä ulkopuolisia asiantuntijoita. Tilaisuuksien asiantuntijaluennot tallennetaan tullilaisille jälkikäteen katsottavaksi intraan.

Syksyllä järjestimme Vastuullisesti yhdessä -kampanjan, jossa esiteltiin uusia työyhteisöhäiriöiden selvittämisen ohjeita ja työyhteisöhäiriöihin puuttumista sekä nostettiin esille vastuullista työkaveruutta. Kampanjan aikana toteutettiin tullilaisia osallistava Bongaa vastuullinen työkaveri - tehtävä ja paikannettiin kahdeksan reilun työkaverin tärkeintä ominaisuutta.

4.1.3 Kehitämme työskulttuuriamme – Yhdessä olemme enemmän

Tullin strategia kannustaa yhteistyöhön sekä uudistuvaan, osallistavaan, kokeilevaan ja aloitteelliseen toimintaan. Tämä henkinen tulokulma ohjaa vahvasti yhteisten toimintatapojemme ja vastuullisen työkäyttämisen kehittämistä. Olemme kehittäneet uudenlaisia tapahtumia ajankohtaisista aiheista, esimerkiksi perhepäivän ja uusille tullilaisille suunnatun Tervetuloa Tulliin -päivän. Sisäistä tiedonkulkua ajankohtaisista asioista on parannettu muun muassa esihenkilöiden uutiskirjeellä ja tullilaisille suunnatuilla eri teemoihin pureutuvilla virtuaalisilla tapaamisilla.

Esihenkilötyön linjaukset ohjaavat työskulttuurin kehittämistä

Edistimme Tullin henkilöstön osaamisen kehittämistä muun muassa Osaamisen lisääminen ja uudistuminen -projektissa, jota teimme yhteistyössä osastojen ja toimintojen kanssa. Projektin myötä määritimme Tullin johtamisen ja esihenkilötyön periaatteet ja avasimme sitä tukevan johtamisen ja esihenkilötyön koulutuspolun. Lisäksi tuotimme mallin Tullin johtamisen ja esihenkilötyön arviointiin. Projektin myötä toteutimme vuonna 2022 myös Tullin työskulttuuria mittaavan Barrett-kulttuuriarvoanalyysin. Barrett-arvoanalyysin tulosten perusteella työhyvinvointia olisi mahdollista parantaa kehittämällä käytännön toimintakulttuuria enemmän kollektiivisten odotustemme ja toiveidemme suuntaan. Tässäkin työssä tarvitaan jokaisen panosta organisaatiosasta ja roolista riippumatta. Kysely toistetaan uudelleen vuonna 2024, jotta saadaan palautetta, miten työskulttuurin kehittämisessä on edistytty.

Työkulttuuriin uusia näkökulmia koulutuksilla

Tammikuussa 2022 julkaisimme ”Työkulttuuri – organisaatiota yhdistävä voima” -verkkokoulutuksen. Koulutuksen kohderyhmänä on koko Tullin henkilöstö. Koulutuksessa käydään läpi muun muassa työkulttuurin ominaispiirteitä ja sitä, miten työkulttuuri ilmenee käytännössä. Koulutuksessa keskitytään myös eettisiin periaatteisiin ja virkamiesetiikkaan käytännössä. Pohdintatehtävät ja yhteiset keskustelut auttavat tunnistamaan ja sanoittamaan nykyistä työkulttuuria sekä sitä, millaista työkulttuuria tulevaisuudessa haluamme yhdessä rakentaa.

Tullin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusajattelua edistettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti. Kaikkien tullilaisten on pitänyt suorittaa valtionhallinnon yhteisessä verkko-oppimisympäristössä ”Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus – Miksi ja miten?” -koulutus. Lisäksi vuoden 2022 aikana on valmisteltu Tullin oma ”Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tullityössä” -verkkokoulutus, joka vahvistaa edelleen asiakaspalvelussa, tullivalvonnassa ja tullirikostorjunnassa työskentelevien osaamista tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.

Kannustamme aloitteellisuuteen ja kokeilutoimintaan

Osana työkulttuurin kehittämistä strategiatyöryhmässä keskityttiin parantamaan aloitteellisuutta ja kokeilutoimintaa. Käynnistimme alkusyksyllä 2022 aloitekanavan, joka avasi tullilaisille uudenlaisen tavan kertoa hyvistä kehitysideoistaan. Tämä vahvistaa tullilaisten mahdollisuuksia tuoda ajatuksiaan yhteiseen pöytään. Lisäksi saimme kokeilutoimintaan 100 000 euron budjetin sekä uuden henkilön vetämään käynnistyvää kokeiluverkostoa, jonka toiminta alkaa vuonna 2023. Emme siis tee vain lupauksia paremmasta, vaan vahvistamme konkreettisin, arjessa tuntuvin keinoin tullilaisten jokapäiväisiä toimia.

4.1.4 Kehitämme tullilaisten osaamista suunnitelmallisesti

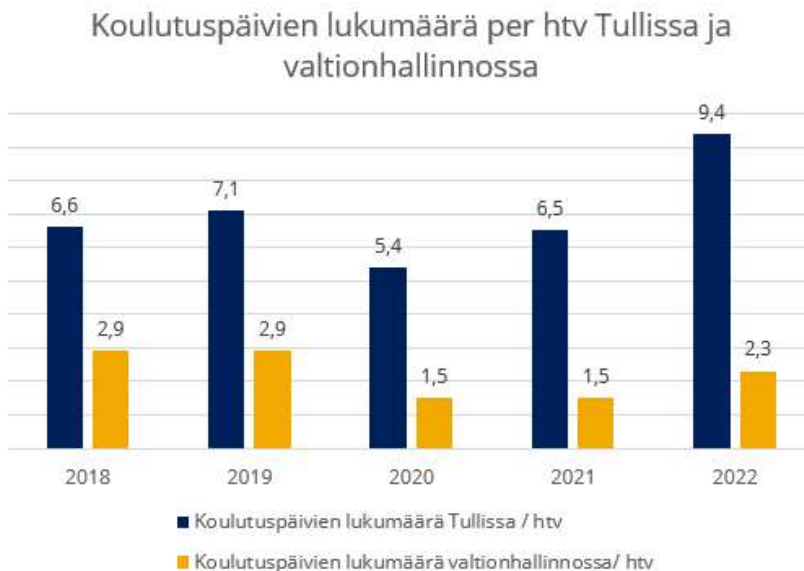
Toimintaympäristömme muuttuu jatkuvasti, ja siksi arvioimme aktiivisesti, mitä osaamista meillä jo on, miten sitä kehitetään tai miten puuttuvaa osaamista hankitaan. Laadimme vuosittain osaamisen kehittämisen koulutussuunnitelman. Suunnitelma vahvistetaan koulutuksen johtoryhmässä, johon kuuluvat työnantajan ja henkilöstön edustajat.

Henkilöstökoulutuksemme jakautuu Tullin yleisperehdytykseen, Tullialan peruskoulutukseen, Tullialan ammattitutkinnon oppisopimuskoulutukseen sekä ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen. Näiden lisäksi tuemme myös talon ulkopuolista, omaehtoista opiskelua.

Tullin henkilöstön osaamisen kehittämistä edistettiin muun muassa Osaamisen lisääminen ja uudistuminen -projektissa, jota tehtiin yhteistyössä osastojen ja yksiköiden kanssa. Projektin myötä päivitimme Tullin johtamisen ja esihenkilötyön periaatteet linjattiin ja sitä tukevan johtamisen ja esihenkilötyön koulutuspolun. Tullin henkilöstön jatkuvan oppimisen mahdollistavia digipedagogisia palveluja tuettiin ja kehitettiin monin eri tavoin, muun muassa ottamalla yksi uusi verkko-oppimisympäristö Tullin käyttöön.

Vuonna 2022 henkilöstöstämme 79 prosenttia osallistui koulutukseen (2021: 70 prosenttia). Koulutukset sisälsivät sekä Tullin omia että ulkopuolisia koulutuksia. Henkilöstökoulutuksen

yhteenlaskettu laajuus vuonna 2022 oli 19 026 koulutuspäivää eli 9,3 päivää henkilötyövuotta kohden (valtionhallinto 2,3 päivää/htv).

Osanottajamääriltään suurimmat koulutukset vuonna 2022 liittyivät kaikille tullilaisille pakollisiin, Moodle-verkkoalustalla suoritettaviin koulutuksiin työkuulttuurista, sukupuolten välisestä tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä tiedon luokittelusta. Lisäksi pidettiin koronapandemian vuoksi toteuttamatta jääneitä ensiapu-, voimankäyttö-, toimivaltakoulutuksia. Uuden tullausjärjestelmän koulutuksiin osallistui myös laaja joukko tullilaisia.

4.2 Tullin ympäristövaikutusten pienentäminen

Tullin strateginen tavoite on nousta ympäristövastuullisten toimijoiden eturintamaan valtionhallinnossa. Vuoden 2022 agendalla oli Tullin ympäristöohjelman laatiminen ja Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotto. Jäljempänä esittelemme tekojamme ympäristövastuullisuuden kehittämiseksi omassa toiminnassamme.

4.2.1 Liityimme Ekokompassi-ympäristöjärjestelmään

Tulli laajensi ympäristötyön koskemaan kaikkia Tullin toimipaikkoja ottamalla käyttöön Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän vuonna 2022. Ekokompassi on toimialariippumaton ympäristöjärjestelmä, joka pohjautuu kansainväliseen SFS-EN ISO 14001 -standardiin. Järjestelmän auditoinnit järjestettiin loppuvuodesta, ja Tulli sai Ekokompassi-sertifikaatin joulukuussa 2022. Työmme ympäristöasioiden parantamiseksi on alkanut ympäristöohjelman laatimisella ja Pasilan Green Office -sertifiointilla vuonna 2015. Ekokompassin myötä toiminta laajenee koskemaan kaikkia Tullin toimipisteitä. Uutta ympäristöjärjestelmää varten koko Tullin ympäristövaikutukset kartoitettiin, ja niiden vähentämiseksi tehtiin uusi, koko Tullia koskeva ympäristöohjelma vuosille 2022–2025.

Tullin tunnistamat ympäristövaikutukset voidaan jakaa neljään kategoriaan: toimitiloihin, hankintoihin, liikkumiseen ja omaan toimintaan. Vuonna 2022 keskityttiin pitkälti itse ympäristöjärjestelmän rakentamiseen, mutta toimitiloihin ja liikkumiseen liittyvien ympäristövaikutusten vähentämisestä voi lukea kappaleista 4.2.2 ja 4.2.3. Hankintojen vastuullisuutta edistettiin aloittamalla hankintahenkilöstön koulutus ja lisäämällä hankinnan kohteen kuvauslomakkeelle kohta ympäristönäkökulmien huomioimiselle.

Ympäristöohjelman tavoitteiden ja mittareiden avulla toiminnasta raportoidaan Tullin johtoryhmälle. Toimintasuunnitelma kertoo ympäristöohjelman vastuutahot sekä vuosittaiset toimenpiteet, jotka on suunniteltu tavoitteiden toteuttamiseksi. Suunnitelman toteutumista seurataan kaksi kertaa vuodessa.

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönottoa varten tarkasteltiin myös toimipisteiden jätteiden ja kemikaalien käsittelyn toimintatapoja sekä pidettiin henkilöstölle infotilaisuuksia uudesta ympäristöjärjestelmästä. Ympäristövaikutusten tunnistaminen ja Tullin toimintatapojen kuvaus antavat hyvät näkymät kehitystyön kohteiksi tuleville vuosille.

Uuden ympäristöjärjestelmän myötä aloitti toimintansa myös vastuullisuustyöryhmä, jossa on edustus jokaiselta osastolta ja erilaisista toiminnoista. Vastuullisuustyöryhmä vastaa vastuullisuusraportin kirjoituksen koordinoinnista sekä ympäristöohjelman toimeenpanosta ja seurannasta. Lisäksi ympäristötiimejä alettiin koota vuoden 2022 lopulla. Ympäristötiimien on tarkoitus toimia paikallisesti omilla toimipaikoillaan ympäristöasioiden yhteyshenkilöinä, kehittäjinä ja esimerkiksi erilaisten tempausten ideoijina. Tiimit ovat tärkeä osa ympäristöjärjestelmän jalkautusta, sillä niiden avulla saadaan matalan kynnyksen viestintäyhteys ympäristöasioissa eri toimipaikkoihin sekä kehitysideoita ja hyviä käytäntöjä koko Tullin käyttöön.

Ekokompassin käyttöönotto oli myös osa käytännön toimia, joita Tulli on sitoutunut toteuttamaan Astetta alemmas -energiansäästökampanjassa.

4.2.2 Kehitämme työympäristöjämme toimitilastrategian mukaisesti

Tullin uudistettu toimitilastrategia laadittiin vuoden 2022 aikana ja hyväksyttiin maaliskuussa 2023. Toimitilastrategia on laadittu yhteistyönä työryhmässä, johon kutsuttiin edustus eri toiminnoista. Tullin toimitilastrategian tavoitteena on edistää suunnitelmallista ja hallittua toimitilojen johtamista. Strategian tavoitteena on tarjota työntekijöillemme turvalliset ja terveelliset, toimintaamme tukevat tilat, jotka vastaavat käytön määrittelemää tarvetta.

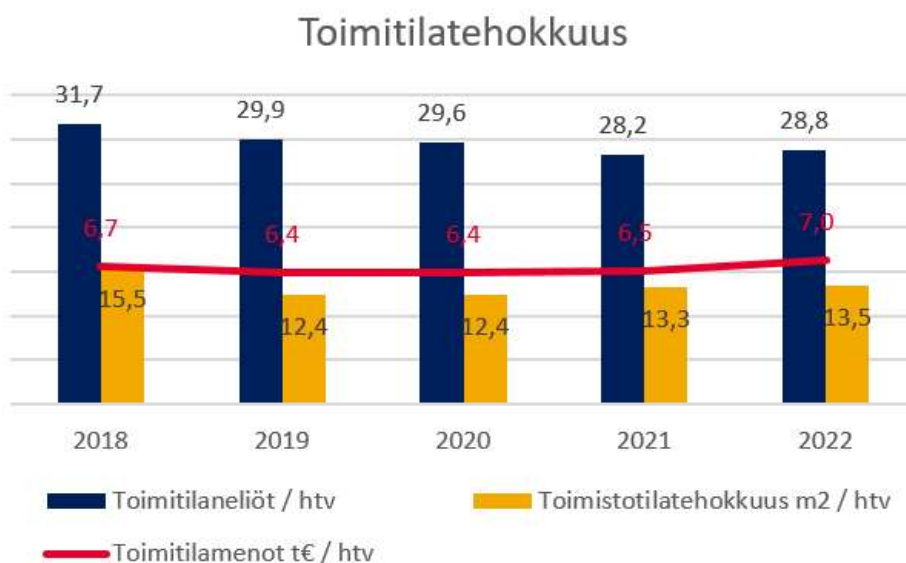
Tullin toimitiloja kehitetään strategian mukaisesti muuttuvat tarpeet ja mahdollisuudet huomioiden. Tullin strategiatyön yhteydessä laadittiin hyvän työympäristön periaatteet, jotka huomioidaan tulevaisuuden toimitilahankkeissa. Toimitiloissa on otettava huomioon muun muassa toiminnallisten vaatimusten ensisijaisuus, työnteon paikkariippumattomuus ja työpaikalla tapahtuvan toiminnan ajallinen porrastaminen, työskentelytilojen riittävä eriyttäminen esimerkiksi terveyden, tietoturvan ja keskittymisedellytysten kannalta, uusimman työskentelytekniikan käyttömahdollisuudet, tilojen monipuolinen muunneltavuus, ympäristöystävällisten ratkaisujen välttämättömyys sekä mahdollisuudet yhteiseen toteutukseen tai yhteisiin tiloihin muiden viranomaisten tai yhteisöjen kanssa.

Tullin toimitilajohtamisessa huomioidaan vahvasti yhteiskuntavastuu ja ympäristönäkökulma. Tulli pyrkii pienentämään hiilijalanjälkeään ympäristöjärjestelmän ja Ekokompassi-sertifioinnin toimenpiteiden avulla sekä tehostamalla tilankäyttöään. Tilankäytön tehokkuudesta ja kustannuksista raportoidaan hallinnon tilanhallintajärjestelmän (HTH) kautta. Toimitilojen ja työympäristön toimivuutta mitataan tyytyväisyyskyselyillä. Tulevissa tilahankkeissa esteettömyys huomioidaan vielä entistä vahvemmin.

Tärkein ja vaikuttavin tapa vähentää energiakäyttöä, päästöjä ja kustannuksia on luopua tarpeettomista tiloista valtion toimitilastrategian mukaisesti. Ministeriryhmän päätöksen mukaisesti virastot ja laitokset toteuttivat toimitilojen käyttöasteen mittaukset syksyn 2022 aikana. Saatujen tietojen pohjalta analysoitiin tilatarpeita yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa ja päädyttiin kehittämään Pasilan toimitilatehokkuutta

Vuoden 2022 aikana toteutettiin Astetta alemmas -energiansäästökampanja. Osana kampanjaa osallistuimme kiinteistöjen vuokranantajien energiansäästöohjelmiin, jossa lämpötiloja laskettiin toimistotiloissamme, kiinteistöjen yleisissä ja teknisissä tiloissa sekä pysäköintihalleissa valtion tilojen energiansäästöohjelman mukaisesti. Lämpötilan laskeminen yhdellä asteella merkitsee jopa viisi prosenttia pienempää energiankulutusta. Muina sähköä säästävinä toimina muutettiin sekä asiakastilojen ilmanvaihdon aikaohjelmia että valaistuksen ohjauksia mahdollisuuksien mukaan liiketunnistimien taakse. Kannustimme yli 2 000 tullilaista säästämään energiaa pienilläkin teoilla toimitiloissamme, etätyössä, kotona ja liikenteessä sekä jakamaan energiansäästövinkkinsä muillekin. Kampanja kestää huhtikuun 2023 loppuun asti.

Toimitilatehokkuutta kuvaaviksi mittareiksi on valittu toimitilamenot/htv, toimitilaneliöt/htv ja toimistotilatehokkuus m²/htv.

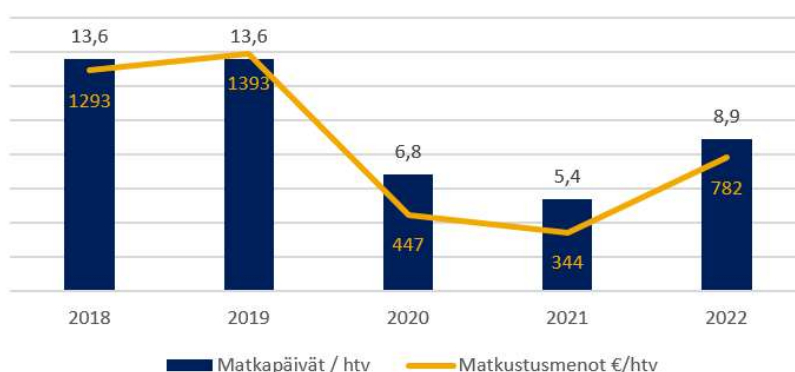
4.2.3 Vähennämme virkamatkustamisen ympäristövaikutuksia

Virkamatkustamisesta syntyy päästöjä, ja valtion matkustusstrategian mukaisesti Tullissakin henkilöstöä suositellaan matkustamaan julkisilla ja suosimaan erityisesti raideliikennettä. Lentomatkustamista tulisi välttää sellaisilla alle 500 kilometrin matkoilla, joilla matkat ovat toteutettavissa esimerkiksi raideliikenteellä.

Parin vuoden koronapandemian hiljaiselon jälkeen virkamatkustaminen lisääntyi vuoden 2022 lopulla, mutta kilometrimäärissä ei päästy koronaa edeltävälle tasolle. Matkustusrajoitusten poistuttua oli havaittavissa patoutunutta matkustustarvetta. Erilaisia työyhteisöllisiä tilaisuuksia ja koronarajoitusten vuoksi pitämättä jääneitä lähikoulutuksia pidettiin runsaasti. Vaikka vuoden 2022 loppupuolella pidettiin runsaasti erilaisia matkustamista aiheuttaneita lähitilaisuuksia, tavoite on kuitenkin jatkossa hyödyntää korona-aikana opittuja etätyön ja etäteknologian oppeja, jolloin matkustamistarve kokonaisuudessaan olisi vähäisempää kuin ennen koronapandemiaa. Sekä kokouksia että koulutuksia tullaan vastaisuudessa pitämään pitkälti virtuaalisesti. Lähitilaisuuksina järjestetään lähtökohtaisesti vain niitä tilaisuuksia, joissa paikan päällä olemiselle on joku erityinen tarkoitus, esimerkiksi yhteisöllisyyden kasvattaminen tai turvaluokitellun materiaalin käsittely.

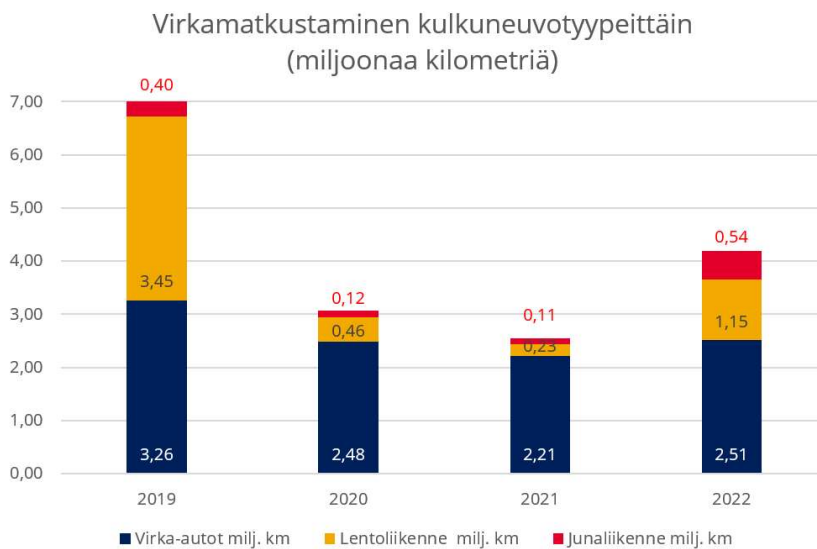
Tullin toiminnoista eniten matkustamista aiheuttaa koulutus. Koulutuksen aiheuttamaa matkustamista pyritään vähentämään kehittämällä erilaisia virtuaalisia ja digitaalisia koulutusympäristöjä ja suosimalla etäyhteyksiä. Esimerkiksi pitkissä koulutusohjelmissa osa aiemmin lähikoulutuksena toteutetuista koulutuspäivistä on siirretty pidettäväksi verkkovälitteisesti, mikä on vähentänyt matkustus- ja majoitustarvetta.

Virkamatkapäivät ja matkustusmenot per henkilötyövuosi

Virkamatkustuksen mittareina voidaan käyttää muun muassa matkapäiviä ja eri matkustusmuotojen määriä. Virkamatkustuksessa tavoitteena olisi mahdollisuuksien mukaan lisätä julkisen kulkuvälineiden käyttöä ja vastaavasti vähentää sekä lentämistä että autojen käyttöä. Osa Tullin toimipaikoista sijaitsee kuitenkin raja-alueilla, joissa julkista liikennettä ei juurikaan ole käytettävissä. Korona-ajan opit etätyökäytänteistä näkyvät matkustusmäärissä, sillä virkamatkustuskilometrit eivät

ole palanneet koronaa edeltävän ajan tasolle. Ainoastaan junamatkustamisessa matkamäärä on lisääntynyt, ja tämä onkin haluttu kehityssuunta.

Hankimme vähäpäästöisempiä virka-ajoneuvoja

Toiminnan aiheuttamiin päästöihin lukeutuu virkamatkojen lisäksi liikkuminen virka-autoilla. Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista tuli voimaan elokuussa 2021. Laki perustuu EU-direktiiviin (2019/1161), jonka tavoitteena on edistää liikenteen päästövähennysten saavuttamista kasvattamalla puhtaiden ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa. Direktiivi velvoittaa jäsenmaita hankkimaan tietyn vähimmäisosuuden nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja, kun ne tekevät julkisia hankintoja.

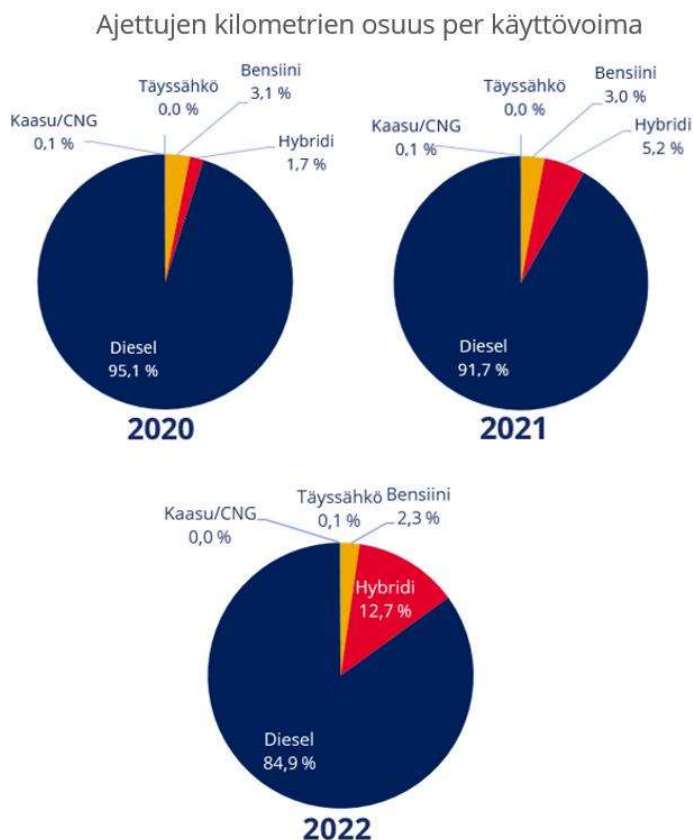
Veloitteet on jaettu kahdelle eri hankinta-ajanjaksolle. Ensimmäinen hankinta-ajanjakso alkoi elokuussa 2021 ja päättyi vuoden 2025 loppuun. Toinen hankinta-ajanjakso on 2026–2030. Direktiivin mukaan ympäristöystävällisiksi määriteltyjen henkilö- ja pakettiautojen CO₂-päästöt saavat olla enintään 50 g/km vuoden 2025 loppuun asti ja 0 g/km vuodesta 2026 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa täyssähköautoja ja vuoden 2025 loppuun asti myös lataushybridejä. Suomen on varmistettava kummankin hankinta-ajanjakson aikana, että 38,5 prosenttia henkilö- ja pakettiautohankinnoista on ympäristöystävällisiä.

Tullilla on käytössään noin 250 ajoneuvoa. Ajoneuvoja käytetään pääasiallisesti valvontatehtävissä, jossa on käytössä noin 215 autoa. Hallintoon ja tukitoimintoihin lukeutuu noin 35 autoa. Autoista 205 on diesel- ja 14 bensiinikäyttöisiä sekä. Autoista 29 on ympäristöystävällisempiä ladattavia hybridejä (bensa/sähkö), täyssähkö- ja kaasuautoja. Lisäksi Tullin käytössä on 2 kuorma-atorunkoista erikoisajoneuvoa.

Vuoden 2020 aikana Tulli alkoi siirtyä ladattavien ajoneuvojen käyttöön niissä tehtävissä, joissa se on toiminnallisesti mahdollista. Vuosittain noin 20 auton uushankinnan kohdalla on voitu hankkia

vähäpäästöisiä autoja. Tämä tarkoittaa noin 70–75 prosenttia kaikista uushankinnoista. Vahva linjauksen muutos ja tahtotila vähäpäästöiseen suuntaan on toteutunut vuosina 2020–2021. Vuoden 2022 ajoneuvojen uusiminen on toteutettu aiempien vuosien tasolla, mutta tilattuja ajoneuvoja ei olla vielä (03/2023) saatu käyttöön. Valtionhallinnolle määrätty tavoitetilä on suuren haasteen edessä, kun ajoneuvoja ei pystytä toimittamaan. Yleisesti toimitusajat ovat noin 10–15 kuukautta. Ajoneuvojen viranomaisvarustelussa on viivettä myös asennustarvikkeiden saatavuuden heikentymisen takia. Varusteluun varattava aika on noin 3–9 kuukautta. Lisäksi ajoneuvoille vaadittava latausverkoston luominen antaa lisähaastetta parhaan hyödyn saamiseksi vähäpäästöisten autojen osalta.

Vuonna 2022 virka-ajoneuvojen päästokeskiarvo oli 134 g/km, ajoneuvojen keski-ikä 9,7 vuotta ja keskimääräinen kulutus 5,3 l / 100 km.

5 Kuvaus raportin laadintatavasta

Valtiokonttorin vastuullisuusraportointiohjeen mukaisesti tässä raportissa on kuvattu Tullin toiminnan positiivisia vaikutuksia niistä YK:n kestävästä kehityksestä tavoitteista, joihin Tullin toiminnan on arvioitu merkittävimmin vaikuttavan. Vuoden 2022 vastuullisuusraportin valmistelussa kävimme uudelleen läpi YK:n kestävästä kehityksestä tavoitteet, ja tässä yhteydessä tunnistimme muutamia uusia alatavoitteita, joita edistämme raportissa kuvatulla tavalla. Näiden tavoitteiden valintaa ja raportin laatimista on valmistellut Tullin eri yksiköiden edustajista koostuva vastuullisuustyöryhmä. Vastuullisuusraportin keskeisten sisältöjen painotuksiin saimme ohjausta Tullin osastojen johtoryhmistä ja Tullin asiantuntijoilta. Raportin tekstejä ovat tuottaneet eri osa-alueiden asiantuntijat.

Raportissa olemme hyödyntäneet erilaisia sisäisiä tietolähteitä, muun muassa Tullin tilinpäätöstä 2022 ([Tullin tilinpäätös 2022](#)), Tullin vuosijulkaisua 2022 ([Tullin vuosi 2022](#)), Tullin valvonnan vuosijulkaisua 2022 ([Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2022](#)), Tullin henkilöstökertomusta 2022 ([Tullin henkilöstökertomus 2022](#)), laadittuja mediatiedotteita ([Tullin mediatiedotteet 2022](#)) ja VM Baro - henkilöstötutkimuksen 2022 tuloksia.

Lisäksi olemme käyttäneet ulkoisia lähteitä:

- Teollis- ja tekijänoikeuksia paljon käyttävät alat ja taloudellinen suorituskyky Euroopan unionissa -raportti, EUIPO & EPO 2022.
- Teollis- ja tekijänoikeusrikollisuus ja sen yhteydet muihin vakaviin rikoksiin – Toisiaan tukevat rikollisuuden muodot -raportti, EUROPOL & EUIPO 2020.

Tullin ylin johto on vahvistanut edellä mainittujen tavoitteiden valinnan sekä katselmoinut ja hyväksynyt vastuullisuusraportin.